Natuur- en vogelwerkgroep ‘DE GRUTTO’

Al

40 jaar

Jaarverslag 2023

Inhoud

Voorwoord 3
Van de bestuursttafel 4
Leden en Donateurs 5
In Memoriam 6
Excursies 8
Jubileum 16
Nestkastengroep 26
Nestkastenverslag 30
Op de bres voor de kerkuil 34
Jeugdnatuurgroep 40
Weidevogels 43
Drone 55
Vlinders en Libellen 56
Voorlichting en bewustwording 57
Natuurreducatie kinderen 58
Boerenzwaluwen 60
Natuurfotografie 66
Patrijzenproject 68
Eurobirdwatch 70
Ervenproject 72
Daarom bestaat de grutto 74
Colofon 75

Voorwoord

NVWG de Grutto heeft dit jaar haar 40-jarig bestaan gevierd. Een bijzondere gebeurtenis. Er zijn in het kader van het 40-jarig bestaan allerlei activiteiten ontplooid. Het begon met een jubileum feestavond voor de leden en donateurs. Dat ging gepaard met optredens van enkele leden, het vertellen van enkele anekdotes en niet te vergeten het gezellig kletsen met elkaar. Ook de familiefietstocht was een succes. De route liep door ons werkgebied, waar stands stonden met eigen leden en waar uitleg werd gegeven over de plaatselijke natuur. Ook de hapjes die onderweg werden gepresenteerd niet te vergeten. Het grootste evenement was de natuur expo, een groenmarkt die op het Stift plaats vond. Tientallen kramen, die hun activiteiten over de natuur tentoonstelden, stonden opgesteld op en rond het Stift. In de Stiftskerk waren enkele lezingen over hoe we de natuur het beste kunnen beschermen. Het weer was mooi, waardoor we een groot aantal bezoekers konden verwelkomen. Het was een grote organisatie, maar dankzij wel honderd leden en donateurs die geholpen hebben liep het feilloos. Daarvoor onze hartelijke dank. Ook maatschappelijk heeft NVWG de Grutto vanwege het jubileum enkele activiteiten uitgevoerd. Er is een voedselbos aangelegd op het Stift, waar vruchtdragende bomen zijn geplant. En het schoolplein van Rossum is opnieuw ingericht met het aanplanten van vruchtbomen en struiken. Ook is er een wilgentent gevlochten samen met de schooljeugd, om in te kunnen spelen.

Er kan terug gekeken worden op een geslaagd jubileumjaar waar ook weer zaadjes zijn gelegd voor de toekomst.

Nog even terugkijken naar onze activiteiten van de laatste 15 jaar en het beschermen van de natuur en de weidevogels. De weidevogels gaan nog steeds in aantal achteruit, het aantal gebieden waar altijd weidevogels voorkwamen wordt helaas ook steeds minder. Een klein lichtpunt is, ze zijn er nog!! Misschien is de inzet van onze vrijwilligers wel doorslaggevend geweest voor het feit dat er nog weidevogels aanwezig zijn. Verder zijn er activiteiten op het gebied van nestkasten maken, zwaluwen tellen, uilen ringen, het patrijzenproject, het ervenproject, jeugdactiviteiten en natuureducatie op scholen.

Vooruitkijken naar de toekomst kan de vereniging met een gerust hart doen. Het aantal leden en donateurs stijgt gestaag. Allemaal mensen die de schoonheid van de natuur en de biodiversiteit in hun leefomgeving een warm hart toedragen. Ook de werkgroepen zijn met veel enthousiasme met hun dingen bezig zijn. En voor de projecten die onze vereniging heeft opgezet is ook veel belangstelling, zoals natuureducatie op scholen. Dit jaar hebben zich 18 scholen gemeld. Er worden bij of in de buurt van scholen met de kinderen bloemstroken ingezaaid, in het kader van “Redt de vlinder en de bij”. Vóór de inzaai is er een presentatie in de klas over waarom en hoe. In de zomer als de randen in volle bloei staan, worden de bloeiende randen bezocht door de kinderen. De kinderen krijgen een zoekkaart om de bloemen, vlinders en insecten op naam te brengen. Het is mooi om te zien hoe enthousiast ze zijn.

Verder wil ik nog iedereen bedanken die zich heeft ingezet om onze activiteiten in het fantastische jubileumjaar te doen slagen. Ook de vrijwilligers die zich ingezet hebben voor onze vereniging in haar jaarlijkse activiteiten, hartelijke dank.

Voorzitter
Jan Nijmeijer

Van de bestuurstafel

Algemene ledenvergadering

In de algemene ledenvergadering van 16 mei werden de 50 bezoekers bijgepraat over de ontwikkelingen binnen de vereniging. Na een samenvatting van de activiteiten in het afgelopen jaar, werd er vooruitgeblikt op de diverse, komende, jubileum activiteiten. Er wordt een beroep gedaan op de bereidwilligheid van de leden om, indien nodig, te helpen bij deze jubileumactiviteiten. Na een toelichting te hebben gegeven op de notulen van de jaarvergadering van 2022, wordt het financiële verslag 2022 door onze penningmeester Henk Schepers doorgenomen, waarna de kascommissie, bestaande uit Gemma Potijk en Jan Grootelaar, verslag deed van haar bevindingen tijdens de controle en adviseerde de ledenvergadering de financiële stukken goed te keuren.

Hierna volgde de benoeming van een lid van verdienste. De voorzitter valt bij de benoeming maar gelijk met de deur in huis door de namen te noemen van twee zeer actieve leden, dit betreffen Hermie Engelbertink en Joop Damink. Het bestuur is verheugd met deze actieve vrijwilligers en wil met deze benoeming beiden in het zonnetje zetten. Al vele jaren zet Hermie zich in voor onze vereniging en er wordt zelden een tevergeefs beroep op hem gedaan. Of het hierbij nu gaat om de assistentie bij schoolprojecten, de controle van nestkasten of als lid van de nestkastengroep, Hermie is van de partij. Tijdens de natuurdag nam hij de intensieve klus met Jan Pross op zich om de vervoersstromen naar en van onze natuurdag op het Stift in goede banen te leiden. In het voorjaar maakt Joop overuren. Op de fiets bezoekt hij alle potentiële weidevogelgebieden en er is dan ook geen wulpenpaar of gruttopaar dat aan de aandacht van Joop ontsnapt. Joop onderhoudt goede contacten met de grondeigenaren om op deze wijze zoveel mogelijk jonge weidevogels vliegvlug te krijgen. Ook voor andere activiteiten kun je Joop altijd vragen. Beiden nemen verrast de oorkonde en cadeaubon in ontvangst.

Het recreatieve gedeelte van deze avond werd ingevuld door Johan Drop. Sinds jaar en dag neemt Johan namens onze vereniging deel aan ringonderzoek en soortbeschermingsprojecten voor erf- en weidevogels. Het fotograferen vormt voor hem een onderdeel van zijn activiteiten. Veelal gaat de apparatuur mee en wanneer de kans zich voordoet worden er opnames gemaakt. Dit levert soms mooie, maar ook verrassende en onverwachte opnames op. Met zijn passie voor vogels en natuur lukte het Johan om de bezoekers een prachtige en boeiende presentatie voor te schotelen en hen ervan te overtuigen hoe mooi de natuur, ook dicht bij huis, kan zijn. En Johan doet nog meer, samen met zijn Annie.

Zie onderstaand bericht.

Johan en Annie bedankt

Als u dit jaar het jaarverslag uit uw brievenbus haalt, staat u wellicht niet direct stil bij de gedachte aan hoeveel werk het is om zo'n verslag te maken. Jaren hebben Johan en Annie Drop deze klus voor hun rekening genomen, diep respect daarvoor!

Alle begrip dat jullie er vorig jaar een punt achter hebben gezet. Nu we bij deze uitgave het stokje hebben overgenomen, wordt het des te duidelijker de hoeveelheid uren en liefde die jullie in het vervaardigen van de jaarverslagen hebben gestoken. Nogmaals dank voor al die jaren van prachtige informatieve jaarverslagen!

Leden

Het ledenbestand telde eind 2023 165 leden.

40 jaar lid

Onderstaande vijftien leden zijn al vanaf de oprichting met onze vereniging verbonden.

- Ronald Blokhuis
- Hans Engelbertink
- Johan Groote Punt
- Jan Hoek
- Theo Lansink
- Harrie Linckens
- Jan Nijmeijer
- Ben Oosterik
- Richard Oosterik
- Jan Pross
- Anton Spijker
- Cor Vreeswijk
- Frans Weernink
- Harrie Weiden
- Wim Wijering

Donateurs

Onze vereniging is blij dat veel personen en instanties het vrijwilligerswerk voor de natuur waarderen en ons hierin financieel ondersteunen. De stand per 31 december 2023 was 381 donateurs.

Bestuur

Sinds ongeveer een jaar maak ik deel uit van het bestuur van NVWG De Grutto.

Voor een bestuur met hart voor vogels maak ik graag tijd vrij.De liefde voor vogels is er al vanaf mijn vroege jeugd. Ik ben geboren op een boerderij op de Wateregge in Almelo, toen wemelde het daar nog van de weidevogels.

Mijn jeugd werd omgeven door geluiden van weidevogels, leeuweriken en spreeuwen. Mijn vader leerde me met respect omgaan met de vogels en ze te beschermen, de kiem werd toen gelegd.

Het enthousiasmeren van kinderen en volwassenen voor die wondere vogelwereld vind ik enorm leuk om te doen.

De verwondering op de gezichten van kinderen als ze ervaren dat die kleine winterkoning zo'n machtig geluid kan voortbrengen! Belangrijk voor de komende jaren vind ik dat we meer vrouwen en jeugdigen gaan betrekken bij onze activiteiten. Met drie vrouwen in het bestuur zijn we al op de goede weg!

Annemarie Lutke Veldhuis

In memoriam

Johan Stevelink

In deze jaargang staan we stil bij het overlijden van Johan Stevelink, die ons op 23 maart j.l. ontviel. Johan was een gepassioneerd natuurmens en sinds 1987 lid van onze vereniging. Hij trad meteen toe tot het bestuur. Daarin vertegenwoordigde hij Agelo als coördinator. Hij deed dat 8 jaar lang met veel passie, maar vooral met veel kennis van de natuur.
Mede vanwege zijn brede inzet voor de natuur werd hij in 1995 benoemd tot Lid van Verdienste en ontving daartoe een oorkonde. Hij werd vooral geprezen als animator van de afdeling Agelo, als zeer ervaren veldwerker en zijn nooit aflatende inzet op het gebied van weidevogels, nestkastbewoners en vogels in de winter.

Johan droeg in veel opzichten de natuur een bijzonder warm hart toe en was vooral te vinden in de buurt van het Kanaal Almelo Nordhorn, op de Ageler-es en in het Agelerveld. Geboren en opgegroeid in deze omgeving bracht hij ieder voorjaar vele uren door in zijn beschermgebied en was zeer goed op de hoogte van het reilen en zeilen van de weidevogels.

Johan was ook gek met zijn kerkuilen. Hij deed er in de thuissituatie alles aan om ze te kunnen behouden op z'n erf.

Ruim 36 jaar hebben we gebruik mogen maken van Johans enorme kennis van de omgeving en de vele vogels en dieren, die er leven. Met Johan is een bevlogen natuurliefhebber heengegaan.

Gerard Boerrigter

Op 14 oktober jl. overleed op 80 jarige leeftijd onze voormalig voorzitter Gerard Boerrigter. Hij maakte vanaf 1986 deel uit van onze vereniging, waartoe 20 jaar lang in het bestuur. Acht jaar daarvan gaf hij als voorzitter leiding aan onze club.
Hij heeft in al die jaren veel voor onze vereniging betekend en werd vanwege zijn enorme inzet voor de natuur benoemd tot Lid van Verdienste. Jarenlang was hij gebiedscoördinator van Agelo en was de animator van het huiszwaluwproject in geheel Noordoost Twente. Ook de aandacht voor Jeugd en Natuur ging hem aan het hart. Hij was één van de grondleggers van de jeugdnatuurclub in Saasveld. Met Gerard is een bevlogen en aimabel natuurliefhebber heengegaan. Zo willen wij hem blijven herinneren.

Jan Deterd Oude Weme

Op 26 januari 2023 ontviel ons in Deurningen Jan Deterd Oude Weme. Jan was een natuurmens pur sang. Hij was altijd in de weer om de biodiversiteit op zijn landgoed (Vlijertse Meden) zo optimaal mogelijk te maken. Jan stak hier ontzettend veel tijd in. Alhoewel deze natuurparel niet opengesteld is voor het publiek vanwege de kwetsbare natuur, waren wij als vereniging daar altijd van harte welkom.

Ook voor de schooljeugd van de Willibrordusschool maakte Jan een uitzondering. Enkele jaren achtereen mochten de kinderen op het terrein bloemstroken inzaaien voor het behoud van vlinders en bijen. Ook is er intussen een groot insectenhotel geplaatst.

Hoe mooi is het dat er op deze locatie in november, zowel namens onze vereniging als de gemeente Dinkelland, ter herinnering aan Jan een krentenboompje (diens lievelingsboom), is geplant. Tegelijkertijd hebben we in de nabijheid een vleermuiskast opgehangen.

Herdenkboom

Gerard Bossink en Jan Oude Engberink

"Baasdam Nestkastenproject".

Op 20 januari 2022 en op 10 oktober 2023 zijn respectievelijk Gerard Bossink en Jan Oude Engberink ons als gepassioneerde natuur- en vogelliefhebbers en als Leden van Verdienste van de Natuur- en Vogelwerkgroep ‚De Grutto" ontvallen. Zij stonden als oprichters aan de wieg van het Nestkastenproject „Landgoed Baasdam". De eerste nestkasten werden door hen in 2010 geplaatst in een rustig bosperseel van Jan, ‚t Lädderken in Haarle. Voor Jan en Gerard was deze locatie naast het ophangen en controleren van de nestkasten ook een plek van rust, verhalen en ontmoeting. In overleg met de naaste familie van Jan en Gerard is daarom op deze plek een herdenkingsboom geplant door het bestuur van de Natuur- en Vogelwerkgroep. Dit ter ere en nagedachtenis van hun gezamenlijke inzet, hun vriendschap en de jarenlange samenwerking „De Grutto". Op deze plek en met deze herdenkboom willen wij hen blijvend herinneren.

De dochter van Jan, Hetty Everlo, zal op deze bijzondere plek ter herinnering aan haar vader een bankje plaatsen.

"Een plek van ontmoeting,
van rust en verhalen vertellen"

Johan Stevelink

17-06-1933 | 23-03-2023

Gerard Boerrigter

28-05-1943 | 14-10-2023

Jan Deterd Oude Weme

26-03-1949 | 26-06-2023

Gerard Bossink

21-02-1936 | 20-01-2022

Jan Oude Engberink

16-03-1939 | 10-10-2023

Drieteenzandlope

Excursies

Elk jaar organiseert onze vereniging een aantal interessante excursies; soms georganiseerd door één van onze leden, dan weer door een kenner van het gebied waar we naar toe gaan. De volgende hebben we toegelicht. In april waren we in het Haaksbergerveen. In juni bezochten we Het Streu in Mander, op zoek naar de nachtzwaluw. Ons eerste verrassende bezoek aan de Markerwadden in augustus. Het jaarlijkse weekend naar Schiermonnikoog in oktober, een inmiddels jaarlijks terugkerend ritueel en als laatste kraanvogels kijken in Diepholz in november.

Excursie Schiermonnikoog

Weekendexcursie Schiermonnikoog
van 20 – 22 oktober 2023

Vrijdag 20 oktober

Een dag voor vertrek krijgen we te horen dat de eerste boot uit de vaart is genomen vanwege een op komst zijnde harde, stormachtige oostenwind, met als gevolg: extreem lage waterstanden. Tegen half elf kunnen we pas vanuit Lauwersoog vertrekken.
De sterke luchtdrukdaling zorgt niet alleen voor veel wind, maar ook voor kou en veel nattigheid. Dat weerhoudt evenwel niemand ervan om er op uit te trekken. De striemende regen, vermengd met hagel zorgt als snel voor vuurrode koppen en kleumende handen.

Bij terugkeer zijn de meesten, ondanks de regenkledij, nat en koud tot op het bot. Als iedereen weer "thuis" is en de natte kledij heeft uitgetrokken, worden er heel wat belevenissen met elkaar gedeeld.

We raken niet uitgepraat over de extreme weersomstandigheden van vandaag.
Voor het avondeten is er in het dorp een afspraak gemaakt bij hotel van der Werff. Het driegangen diner met de nodige drankjes gaat er uitstekend in. Dat hebben we na zoveel ontbering ook wel verdiend. 's Avonds als de hapjes en drankjes op tafel komen, laat Wim wat natuuropnames zien, zodat we kunnen genieten van het thema" Natuurbeleving in Noordoost Twente".

Ondanks de extreem slechte weersomstandigheden worden er op de eerste dag toch nog 68 vogelsoorten op onze koelkastlijst aangekruist.

Zaterdag 21 oktober

Hermie en Joop zijn extra vroeg (06.00 uur) uit de veren. Zij zorgen er voor dat iedereen op tijd kan ontbijten. Ook wordt alles klaar gezet voor de lunchpakketten.

Buiten is er een waterig zonnetje, het is droog en er is nauwelijks wind. Iedereen stapt tegen negenen dan ook monter en met goede zin op het stalen ros en we beginnen aan een verlate oriënteringstocht.
Op het erf van de Kooiplaats zien we een beflijster en boven aan de dijk wordt een ijsvogel gespot. Op de route naar de Kobbeduinen vliegen aan weerszijden van het Kwelderpad voortdurend veldleeuweriken op en zijn er fazanten te zien. Soms heel dichtbij.

Bij het strandpaviljoen "de Marlijn" zien we bij het Noorderstrand wat drieteenstrandlopers en op zee enkele zwarte zee-eenden. Qua weer treffen we het en de zilte zeelucht, het vrije gevoel en de saamhorigheid vergoeden veel.
Onderweg naar het dorp kunnen we in het bos nog grote bonte specht en goudhaan aankruisen en bij het dorp zijn groenlingen te zien. Niet ver van de viswinkel staat herfsttijloos in bloei. Deze wordt ook wel aangeduid als herfstkrokus.

Na versterking van de inwendige mens kunnen we er weer een poosje tegen. De sfeer zit er goed in en we gaan richting de Jachthaven. Eerst krijgen we een aantal kanoeten in het vizier en niet veel later een sneeuwgorsvrouwtje. De laatste is niet schuw en laat zich gewillig portretteren.
Op weg naar de kijkhut bij de Westerplas krijst een waterral. Het beestje laat zich echter niet zien.
Onderaan bij de Banckspolder staan veel hoge uitgebloeide zonnebloemen en vechten meerdere kepen en huismussen om de zonnepitten.

In een weiland verderop ontdekken we maar liefst vijf roodhalsganzen. Het zijn relatief kleine, kleurrijke en sierlijke ganzen met een opvallende tekening.
Ook vandaag gaan we gezamenlijk uit eten bij hotel van der Werff. Daarna is er tijd voor een terugblik op het excursieweekend van een jaar eerder op Ameland.

De soortenlijst van vandaag wordt afgesloten met 106 soorten.

Zondag 22 oktober 2023

Sylvia, Gerald en Bianca waren dit jaar de gelukkigen om samen met Theun in de vroege ochtend van de zondag in de jeep het uitgestrekte zandstrand te verkennen. Onderweg vertelt Theun van alles over zijn jutterstochten van weleer.

Zij ontdekken onderweg een aantal zeehonden en de vele materialen die de zee teruggeeft. Theun laat weten dat het eiland de afgelopen jaren zes kilometer is aangegroeid.
De weergoden zijn ons ook op deze dag goed gezind en iedereen trekt er weer op uit. De meesten met de fiets en sommigen vinden het heerlijk om te wandelen. Net als een dag eerder worden er op verschillende plekken tapuiten gezien.

Er wordt zelfs een rode wouw gesignaleerd.
Een aantal vertrekt om 13.30 uur per boot naar de vaste wal , de overige "Schiergangers" pakken de laatste middagboot van 16.30 uur.
Enkele excursieleden, die voor het eerst mee waren vonden het ondanks de stormachtige vrijdag een geweldig weekend. Oh ja, onze soortenlijst bleef uiteindelijk steken op 111 soorten.

Wim Wijering

Fazant

Excursie Marker Wadden

Met 19 personen vertrekken we op een mooie zonnige zondagmorgen 20 augustus uit de haven van Lelystad naar het nieuwe natuurparadijs de Marker Wadden. Het eiland dat 1300 ha groot is, ligt in het Marker Meer. Het heeft een zandstrand, duinen, slibvelden en kleine meertjes, waarvan een gedeelte dichtgegroeid is met waterplanten, waaronder veel riet. In het haventje waar we aankomen staan een paar houten huizen. Bij deze huizen begint de wandeling. Gelijk zien we al een zwerm van honderden oeverzwaluwen, die zich aan het opvetten zijn voor de grote reis naar Afrika. Het wandelpad gaat richting zandstrand, waar een grote groep visdiefjes aan het foerageren is. Ook lopen er strandlopertjes aan de waterrand, verder vliegt er een bruine kiekendief voorbij. De wandelroute gaat verder langs rietvelden, waar we baardmannetjes, karekieten, rietzangers en een waterral spotten. We passeren een vogelkijkhut met uitzicht over de meertjes en slibvelden. Hier zien we kleine zilverreiger, wilde eend, wintertaling, meerkoet, boerenzwaluwen en kokmeeuwen. Langs de paden bloeien nog mooie bloemen, zoals tweesoorten steenanjers, duizendguldenkruid, tijm. Wilde rucola, de pittigste plant van de dag en duindoorn, de lekkerste. Er komen nu al 170 soorten planten voor. Het is bewonderenswaardig hoeveel mooie natuur er al is ontstaan in die korte tijd. Het was een prachtige excursie en er is een verlangen ontstaan om de Marker Wadden in alle vier seizoenen te bezoeken.

Grace Copplestone

Baardmannetje

Rietzanger

Grote groep kraanvogels

Kraanvogelexcursie Diepholz

Op 4 november zijn we deze excursie met negen personen gestart bij “An der Dadau”.
Het zien van de eerste grote groepen kraanvogels maakte op ons een overweldigende indruk. Er was nog wel even tijd voor het nuttigen van meegenomen broodjes en koffie, maar de dag kon direct al niet meer stuk.

De gedorste maïsvelden in het Moorgebied zijn de favoriete plekken van de kraanvogels, omdat ze daar hun kostje bij elkaar scharrelen.
We hebben een korte wandeling gemaakt in het turfveengebied van het Drebberscher Moor.
Het was er bijzonder drassig, maar toch mooi om te zien hoe het gebied na de turfwinning weer voor natuurdoeleinden wordt ingericht. Hier vloog overigens ook een houtsnip op.
Tijdens de voortzetting van onze trip waren er menigmaal grote groepen spreeuwen, houtduiven en veldleeuweriken te zien en zelfs éénmaal een koppel van circa acht patrijzen.

De volgende stop ging naar de Dümmersee. Bij Olgahafen aangekomen, bleek het haventje evenwel compleet te worden gerenoveerd. De uitkijktoren was evenwel bereikbaar, maar van bovenaf viel er helaas niet al teveel te zien.

De volgende etappe was het Naturschutzstation Dümmer bij de Dümmersee. Achter het centrum langs liepen we naar wederom een prachtige uitkijktoren, die uitzicht biedt op een groot plas/dras gebied in het Ochsenmoor. Hier hebben we geruime tijd kunnen genieten van twee zeearenden. Ook zagen we vandaag in totaal vijf rode wouwen.

Het liep inmiddels tegen vieren; tijd om te verkassen naar het „Grosses Moor“, waar we konden genieten van duizenden kraanvogels en misschien wel net zo veel ganzen, die terugkeerden naar hun slaapplek.
Het valt moeilijk te beschrijven, maar het was gewoon fantastisch om dit alles te beleven en zo de excursie te kunnen afsluiten.

Voorjaarsexcursie Haaksbergerveen

Op zaterdag 22 april zijn we met 22 mensen op excursie geweest naar het Haaksbergerveen, één van de mooiste hoogveengebieden van Nederland.
Na een avond en nacht met zware (onweers)buien begint de dag bewolkt, maar in de loop van de ochtend wordt het stralend weer. We worden verwelkomd door het gezang van verschillende soorten vogels. Meteen wordt er al een bonte vliegenvanger gespot bij een nestkast. Op meerdere plekken zien en horen we de fitis met zijn onmiskenbare zang. Ook de dodaars is met zijn kenmerkende geluid duidelijk aanwezig.
Al snel horen we het geluid van de koekoek en daarna laat hij zich ook prachtig zien in de vlucht op diverse plekken in het veengebied.

Blauwborst

Verder zien we soorten als sperwer, geelgors, roodborsttapuit, boerenzwaluw, rietgors en kneu. Tijdens een korte pauze zien we het blauw van de blauwborst schitteren, daarna zien we de fitis en roodborsttapuit. Omdat de zon lekker scheen, hadden we het geluk dat we twee adders bij elkaar zagen die zich lekker, in elkaar verstrengeld, lieten opwarmen door de zon. Een mooi plaatje!

"We zien het blauw van de blauwborst, schitteren"

Even verderop lieten de wulp en kievit van zich horen. We liepen over een mooi zandpad toen we in de verte een kraanvogel meenden te zien. En ja hoor... twee stuks.

Meerdere keren zagen we torenvalken, maar ook boompiepers, met hun karakteristieke baltsvlucht. Bijzonder waren ook enkele plantensoorten zoals rankende helmbloem, holpijp en lavendelheide met prachtige zachtroze bloemetjes. Op diverse plekken in het veen groeide veenpluis. Aan het einde van de excursie liet een witkopstaartmees zich prachtig zien, een bijzondere waarneming. Rond 12 uur keerden we na een mooie excursie voldaan huiswaarts.

Sylvia Schepers

Twee adders

Gekraagde roodstaart

Avondexcursie het Streu in Mander

Er was veel belangstelling voor deze excursie op vrijdagavond 30 juni in Mander. We waren met 28 deelnemers en zijn toen maar in twee groepen vertrokken.

De blauwe vruchten van de krentenboom zijn enorm in trek bij veel zangvogels. Want al snel hoorden we de strofes van de zanglijster. We bleven bij nog enkele planten en struiken stil staan, voor uitleg o.a. bij het kleine springzaad.

Toen we even bij een klein water stil stonden, kwam Jurre naar ons toegelopen. Hij was de jongste deelnemer van deze avond en had een Vliegend hert gevonden, helaas een dode. Maar hij wou ons zijn vondst wel even laten zien.

Wat verder op de Galgenberg, zagen we de Gekraagde roodstaart. We liepen vervolgens door de zandkuil van Getelo richting de cirkels van Jannink. Onderweg hoorden we een specht en even later zagen we de Grote bonte specht met twee jongen. Op de cirkels van Jannink, een mix van heide en bos, zagen we de roodborsttapuit, geelgors en torenvalk.

Toen beide groepen weer samengevoegd waren en we elkaar aan het bijpraten waren, stond Jurre met zijn vader en een andere deelnemer iets verderop in de heide. En warempel, Jurre zag de mysterieuze nachtzwaluw als eerste! De nachtzwaluw, waarvoor veel deelnemers mee gingen, vloog over de cirkels van Jannink. Kort er na hoorden we het snorrende en ratelende geluid van deze prachtige vogel. Al met al hebben we vier à vijf nachtzwaluwen gezien. En aan het einde van de avond, toen we weer naar onze auto liepen, vlogen er meerdere vleermuizen boven ons hoofd.

Daphne Stroot

Haaksbergerveen

Jubileum

Een jubileum jaar in vogelvlucht

Lieve leden en andere betrokkenen bij onze natuurlijke gemeenschap

Een van de grootste vreugden van het werken in dit afgelopen jubileum jaar in onze vereniging was de interactie met elkaar. Binnen onze gemeenschap zowel als met de mensen met wie we hebben mogen samenwerken. We hebben ontdekt dat dit er meer zijn dan dat we hadden gedacht. Zoveel instanties, jongeren/ volwassenen die de natuur een warm hart toedragen en zich samen met ons willen inzetten om bewustwording over natuurlijk leven verder uit te dragen. Het begint met houden van de natuur en wat er in leeft. Het doel om meer verbindingen te leggen waardoor natuurlijk handelen bij een veel grotere groep onder de aandacht wordt gebracht, is ruimschoots geslaagd. Alhoewel er natuurlijk nog meer dan genoeg te doen is. Ja, de tijd van alleen maar met de vogels en planten bezig zijn is voorbij. Het handelen van ons mensen bepaalt mede hoe de leefomgeving van dieren en de natuur zelf worden beïnvloed. Met het vieren van ons 40-jarig jubileum werden de volgende stappen gezet, in het 'bouwen van bruggen van leven' door inrichting van onderstaand programma.

Feestavond

We zijn het jubileumjaar gestart met een feestavond voor onze leden en donateurs die de waardevolle basis zijn van onze vereniging. En wel op donderdag 16 maart 2023. Precies 40 jaar na dato, 16 maart 1983, waarop onze vereniging werd opgericht. De avond bij zaal van Olffen in Weerselo was vol verrassingen en mooie verbindingen. De ontwikkelingen en speciale momenten over de afgelopen 40 jaar werden gedeeld.
Het 'Muuske is dood' klinkt nog vaak na en brengt bij menigeen een glimlach op het gezicht. Net zoals ons 'Grutto lied'. Elk lid of donateur kreeg als cadeau een zakje biologisch bloemenzaad. Of ze nu aanwezig waren of niet. Het werd bij het jaarverslag verstrekt en tevens aan oude zowel als nieuwe vrienden van onze Natuur- en vogelwerkgroep de Grutto gegeven, waaronder de kinderen die hebben geholpen met het inzaaien.

"Bouwen van bruggen van leven"

Vogelsspotten

De eerste jubileum-excursie ging naar het Roderveld. Op zondagmorgen 7 mei vroeg op pad om vogels te spotten en te luisteren naar hun zang. Verdeeld in drie groepen hebben we die ochtend volop genoten. De zwarte specht was een van de bijzondere aanwezigen in het veld.

Gezinsfietstocht

Gevolgd door de gezinsfietstocht op zondag 21 mei in de omgeving van Weerselo, Rossum en Volthe. Met onderweg een paar bijzondere halteplaatsen met iets lekkers, een verhaal of een activiteit. Het meest bijzondere waren de waterbeestjes, vooral de zeldzame kamsalamander kon op de belangstelling van de kinderen met hun ouders en andere deelnemers rekenen. Voor de kinderen was er een verrassing: een loeppotje om de kleine dingen in de natuur te ontdekken.

Avondwandeling

Vervolgens maakten we op dinsdag 30 mei een avondwandeling over landgoed het Singraven in Denekamp. Een avondwandeling sprak blijkbaar een grote groep mensen aan. We hebben met velen genoten van een heerlijke wandeling door dit mooie gebied.

Natuurexpo

Het hoogtepunt van ons jubileum-jaar, waar alles en iedereen samen kwam was onze Natuur Expo op 4 juni. In de volgende pagina's krijgt u een impressie van deze onvergetelijke dag en voorbereiding.

Zwarte specht

Herfstwandeling

Als laatste in de serie van jubileum-activiteiten stond de herfstwandeling over landgoed Egheria bij De Lutte op zondagochtend 15 oktober. Een heerlijke wandeling door de bosrijke omgeving en over de Tankenberg. Zo'n herfstwandeling is bij uitstek geschikt om naar paddenstoelen te zoeken. Ondanks het tot dan vrij droge najaar, hebben we mooie exemplaren kunnen ontdekken en bewonderen.

Uitgebreid verslag van de excursies of andere onderdelen, zoals de natuureducatie en de ontwikkeling van de weidevogels in deze 40 jaar, kunt u lezen in de andere items van dit jaarverslag of op onze website.

Wij kijken tevreden terug op dit jubileumjaar. Een jaar dat ons dichter bij elkaar heeft gebracht, waaruit nieuwe waardevolle verbindingen zijn geboren in dienst van de natuur die ons omringt. Het maakt dat we in vertrouwen de volgende stappen zetten.

Bianca Franceschina

NATUUR- EN VOGELWERKGROEP "DE GRUTTO" ORGANISEERT
TER ERE VAN HET 40-JARIG JUBILEUM:

NATUUR EXPO & MARKT

ZONDAG 4 JUNI 2023 * 10:00 TOT 16:00 UUR
LOCATIE: HET STIFT, WEERSELO * GRATIS ENTREE

TIENTALLEN EXPOSANTEN RONDOM HET THEMA
'NATUUR IN DE REGIO'

O.A. BIOLOGISCHE- EN NATUURPRODUCTEN *
LEZINGEN EN PRESENTATIES * WORKSHOPS *
EXPOSITIE NATUURSCHILDERIJEN * DIVERSE
NATUURORGANISATIES * JEUGDACTIVITEITEN *
EN NOG VEEL MEER!

MEER INFORMATIE: SCAN QR
OF GA NAAR WWW.NVWGDEGRUTTO.NL

Herinner jij je, die heerlijke dag in juni nog?

We kwamen allemaal vroeg aan op 't Stift. In de eerste ochtendzon, die al de belofte van een mooie zomerse dag in zich droeg. Verscholen tussen het groen, doemen de kramen op tussen de authentieke gebouwen. De oude school is o.a. omgetoverd tot catering plek en het geroezemoes van bezige mensen komt je tegemoet. Net zoals de vrolijke begroetingen, vergezeld van een heerlijke kop koffie. De dag is begonnen.

De natuur is ons gunstig gezind. Net zoals al die fantastische vrijwilligers uit onze vereniging en vrienden, familie en kennissen die deze dag nog meer tot stralen brengen. Een waar cadeau.

Zo werken we al 40 jaar samen binnen onze vereniging. Mensen vragen weinig en geven veel. Wat de solide basis van onze vereniging is; natuurlijk zijn, verbindend en vooral een warm kloppend hart voor de natuur en elkaar. In de voorbereiding van deze dag en gedurende dit hele jubileumjaar heeft menigeen nog een tandje bij gezet en het was niemand teveel. Wat hebben we hard gewerkt en wat hebben we het fijn gehad. De ontmoetingen, het samenwerken, het tussendoor genieten van een kopje koffie/thee en het lachen met elkaar. Elke keer een feestje op zich.

Na het ontspannen opbouwen op zaterdag 3 juni en in de vroege ochtend van zondag 4 juni, werd onze Natuur manifestatie geopend door onze voorzitter. Aansluitend sprak directeur Michael Sijbom van het Landschap Overijssel zijn inspirerende woorden over de natuur, natuurbeleving en natuurbescherming waarmee hij letterlijk en figuurlijk bij het publiek en deelnemers de 'handen op elkaar kreeg'.

Het Stift een begrip in Twente, waar we reeds de eerste aanleg van een voedselbos hebben gerealiseerd, ter ere van ons jubileum. De samenwerking met de mensen van het Stift, de gemeente, de jeugd en onze vrijwilligers bij het aanplanten maar ook in de voorbereiding naar deze natuurdag toe was inspirerend en stromend. Op deze lichte dag in juni was de 'kruisbestuiving' met andere natuurorganisaties, de verbinding met de samenleving en interesse kweken bij jeugd voor de natuur het verdere doel. »

» Langs 64 interessante stands, verdeeld over het natuurlijke terrein met bloemenweides en voedselbos kon het toestromende publiek zich wandelend begeven. Om tussendoor, even zittend op het terras of in de sfeervolle stiftskerk zich te voeden.
De presentatie over de natuur en hoe we hier met respect mee kunnen omgaan werden vanuit verschillende invalshoeken belicht.

Boer Arink

Astrid Kant, groot kenner van weidevogels, vertelde over Tanja de Grutto, waarbij ze aansprekende plaatjes liet zien.
Robert Westerhof nam zijn publiek mee door Twente met een prachtige fotoserie.
Marianne Oude Tijdhof gaf een boeiende presentatie over vlinders.
Boer Arink, zelf inmiddels biologisch dynamisch landbouwer, liet zijn toehoorders nadenken over hoe het anders zou kunnen in het huidige landbouwbeleid. Onhoudbaar naar zijn zeggen en ook de cijfers van wetenschappelijk onderzoek, zowel als zijn ervaring, geven daar uiting aan. Lees het volledige artikel van boer Arink op onze website.

Eric Mulder sloot af met een verhaal over vleermuizen, voor velen een onbekend terrein. Vleermuizen hebben het moeilijk, rust en nestmogelijkheden worden schaars. »

"Uitgedaagd om anders te kijken"

Dank vrienden van de Grutto

De volgende sponsoren willen we graag bedanken voor hun financiële bijdrage aan onze jubileumactiviteiten. Daarnaast kon onze NatuurExpo plaatsvinden op Het Stift, waarvoor wij het bestuur en de bewoners van Het Stift hartelijk danken. Ook Natura Docet dank voor het beschikbaar stellen van materialen.

De waarde van natuurlijk leven

» We hebben ‘bruggen van natuurlijk leven’ met elkaar gebouwd. Door volwassene en kinderen mee te nemen in de voorbeelden van dagelijkse handelingen die een verschil maken voor de natuur en alles wat er in leeft.
Mensen inspireren hoe het ook anders kan. Op het gebied van eten/drinken/kleding/verzorging/ interieur/ speelgoed/ ontspanning en andere natuurlijke bezigheden.

Het begint zo simpel met wat je eet

Voor deze dag hadden diverse vrijwilligers biologische ingrediënten gekregen om er een soep van te maken. We hadden een variatie waar me nu nog het water van in de mond loopt. Van een pastinaak mosterd soep, gourgettesoep, paprikasoep, wortelsoep tot de bekende tomaten soep en groentesoep. Deze werden samen met de eigen gemaakte kruidenboter en biologisch brood als maaltijd verstrekt.

En wat je draagt

Mutsen, truien, sjaals van eigen gesponnen wol waren er te koop en ook het proces van hoe de wol gesponnen werd, kon iedereen zien of zelfs ervaren. De mensen werden namelijk uitgenodigd om zelf een draad te spinnen.

Waar je op zit

De zelfgemaakte houten meubels en manden trokken veel publiek en werden gretig afgenomen. Een lijst van nog te maken meubelen nam de meubelmaker mee naar huis

Wat je doet

Alternatieven voor schoonheid ver weg werden er geboden. Hoe je ook de schoonheid dichtbij kunt vinden en wellicht mee kunt helpen creëren.

Elk moment een voorbeeld om te volgen. De lezingen en zang in de sfeervolle stiftskerk hebben hier ook op eigen wijze aan bijgedragen.

De mensen hebben genoten van al hetgeen er werd geboden. De positieve reacties stroomden na afloop binnen.
Mede door de samenwerking met en steun van velen is deze dag een groot succes geworden, waar we met dankbaarheid en plezier op terug kunnen kijken. »

Bianca Franceschina

Ode aan de natuurdag

Goeie Grutto
Grutto groeien
Van veertig jaar en ouder
tot klein grut groeien

We kwamen samen
op het Stift
Stralend in het zonne-licht
Kramen leuke dingen, lezingen
Vieren 40 jaar vereniging
De Grutto in het leven geroepen
Als natuur- en vogelwerkgroep

De grutto wil in wei en moeras broeden
Maar doet het even … minder goed
En de grutto is gevoelig
Stop monocultuur
met enkel raai gras en zonder bloemen
En maai liever niet te hard
niet te vroeg
En regenwormen en langpoot muggen als voedsel
'De Grutto' zet op stelten de boel
Insectenhotel met kamers volgeboekt

Duurzaam de toekomst dromen
We laten hem op stelten lopen
Omarm het wijdse oog
Wij de mensen
en wij de vogels

Over de toonbank ging het brood nodige
Uit de biologische Houtoven
Sierlijk keramiek
Manden gevlochten,
Wol gesponnen
Wordt verenigings vriend

Vleermuizen en hun onhoorbare geluiden
Hoe kan het huidige landbouwbeleid
meer naar verandering luisteren
We avonturierden en struinden
Waar biologisch ijs smaakte
We vellen en huiden aaiden
Uilen voor de dag gebracht
En oeverloos zwaluwen verzamelen
Mycologische werelden
Ontrafelen

Met zwammen zaken en schimmel draden
Wimpers onder de microscoop opschalen
Op terras lekker koffieën en taarten
Waar Libelles, vlinderden en slagen

en lezingen ons bewuster maakten
Een zangeres met gitaar
Er onze gevoelige snaren even raakte

Veldboeketjes samenstellen
Bloemenweiden in beeld brengen
We zoemden in
En zoemde uit
Zochten ons camera, lens
We drone-den met vleugels mee
Beschermd en op het scherm
We wanen ons op de spot
Weidevogels
Een drone als een libelle op batterijen
We vlinderden en bij-den
Als een organische kruisbestuiving
Zelf gemaakte nestkasten
Opgegraven bodem schatten
Burchten van dassen
Bewogen kwasten
We vlogen er raak over het canvas
Om natuur van het doek te spatten
Kleur te bekennen schilderachtig
Medewerkers en aanstekelijk enthousiasme

Heilige olie en tenturen
Van kruiden en bijenwas
Geschminkte kindergezichten
Wat werden we er blij van
Transities gekweekt
Geboetseerde beelden
Elk kraampje
Elk praatje
Elk veertje
Elke verhaaltje
Elk onder-elkaartje
Elk zonnestraaltje
Was een zaadje
Voor een groter beeld
Gezaaid
In de aarde geheeld
En stukjes en stekkjes ge-ent

Op een eco systeem hersteld
In verbinding met alles wat leeft
En alles wat je hebt gegeven
Zal de natuur adem geven
En Trasitie kweken
Vleugels maken om te zweven
Organisch met het voedselbos verweven
Onder onze voeten
Wortelen wij in-é1n
Om iets groters te betekenen
Het duurzaam verlangen
Iets helers

We planten bruggen van leven
Wat een veerkracht van de Grutto
Al 40 jaar bevlogen
Om bewustwording in noord oost
Twente te vergroten
En wat een mooi feest samen
Om enthousiasme over natuur
Aan elkaar over te dragen
Door jouw aanwezigheid
kon de dag nog zonniger stralen
En Gloeiden we allemaal nog na

Goeie Grutto
Grutto groeien
Van veertig jaar en ouder
tot klein grut groeien

Door onze Boominee

Een ‘hart’ werkende groep mensen

Johan bedankt

Elke donderdag en elke vierde zaterdag van de maand komt er een groep ‘handige’ en enthousiaste mensen van onze vereniging bij elkaar om: De nestkasten te repareren die stuk zijn in ons gebied. Nieuwe nestkasten te bouwen. Speciale projecten te vervaardigen zoals bijvoorbeeld een vogel kijkhut. Om af te stemmen welke nestkasten er voor dit jaar bijgemaakt dienen te worden, welk natuurgebied, school of particulier te bezoeken en in welke speciale projecten we kunnen ondersteunen. Leden van onze vereniging van nestkasten te voorzien, voor in eigen tuin of omgeving.

Mensen die niet alleen in ideeën blijven hangen maar gewoon aan het werk gaan, maakt dat het altijd een georganiseerde gezelligheid is in de schuur bij Johan en Truus Kleissen in Albergen. Op het moment van dit schrijven, bereikt ons het bericht dat Johan is overleden. Een klein stukje historie is hier wel op zijn plaats.

Historie

Begin 2016 waren we als vereniging genoodzaakt onze toenmalige nestkastenopslag te ontruimen. Johan en Truus waren kort daarvoor gestopt met de veehouderij en onze zoektocht naar een opslag werd met beiden besproken. Spontaan gaf Johan hierbij aan dat we een deel van zijn loopstal voorlopig als opslag konden gebruiken. De opluchting was groot, vind maar eens ruimte voor een grote hoeveelheid nestkasten. Maar hier bleef het niet bij en Johan nam ook de uitgifte op zich en veel leden en donateurs wisten het erf in Albergen te vinden. Johan nam hier, zoals we hem ook kennen, alle tijd voor.

Er was vanaf het begin een goede klik tussen Johan en Truus enerzijds en de vrijwilligers van onze vereniging anderzijds. Gaandeweg werd de loopstal door Johan aangepast en werden de activiteiten uitgebreid.

De basis daarin zijn Johan en Truus.
Niet alleen stellen ze de schuur ter beschikking maar ze delen hun thuis met ons.

Johan die er van genoot zijn verhalen met ons te delen. Niet alleen betreffende het werk, maar ook over zijn kijk op het leven.
Lieve Truus, verzorgend, waar de koffie altijd klaar staat en Johan zijn steun en toeverlaat.

Fotografiehut

Een project waar Johan nauw bij betrokken is geweest was de bouw van een fotografiehut. Hoeveel plezier heeft hij niet beleefd aan het maken ervan bij hem in de schuur. Samen met onze nestkastenwerkgroep droeg hij op velerlei manieren bij aan het ontwerp en de materiaalkeuze waarbij hij leek te beschikken over een onuitputtelijke voorraad aan allerlei bruikbare spullen. Het uiteindelijke resultaat mocht er dan ook wezen. Dat was één van de vele natuurproducten, waar hij zijn steentje aan heeft bijgedragen.
Een ander voorbeeld is de huiszwaluwtil geplaatst op het landgoed Herinckhave. Ook deze til werd in zijn geheel vervaardigd bij hem in de stal. Ook hier liet hij zich niet onbetuigd en met raad en daad heeft hij meegewerkt aan de voltooiing. De huiszwaluwen wisten het ook te waarderen, 14 broedparen aan de til in het afgelopen jaar.

Het zal niet meer hetzelfde zijn. Johan zal nooit meer door de staldeur naar binnen komen of zijn verhalen delen aan de koffie tafel. Inmiddels hangt er wel een foto van hem in de schuur. Hij hoort er bij. We zullen hem missen.

De mensen die werkzaam zijn in de nestkastengroep zijn ook in de natuur actief. De ruim 4000 nestkasten die inmiddels door de jaren heen zijn opgehangen voor de verschillende vogelsoorten zoals uil, zwaluw, ringmus, bonte vliegenvanger, boomklever, koolmees, spreeuw en nog veel meer soorten bieden een thuis. Hoe deze nestkasten afgelopen jaar en jaren werden bezet kunt u verderop lezen. De exacte resultaten per gebied kunt u vinden op onze website.

Natuurlijk werken

We maken de nestkasten in het najaar of vroeg in het jaar schoon en nemen de kasten mee die kapot zijn. Deze repareren we en zijn goed voor een volgende ronde. Waar eerder verf gebruikt werd, ter bescherming van de nestkasten worden ze nu in de biologische lijnolie gezet. Op deze wijze kunnen ze bij het vergaan gewoon door de aarde worden opgenomen zonder dat ze schade aan de natuur toebrengen. »

Nestkastengroep

Kinderen kerkewei in Rossum met hun zelfgemaakte nestkasten

» Natuurlijk werken is ons motto. Waarin we natuur volgend zijn en niet denken dat we het beter weten dan de natuur(lijkheid) zelf.
Niets mooier om vogels in de uithollingen van bomen te zien nestelen of bij boerderijen en huizen.
Doordat de mens steeds meer ruimte heeft ingenomen, veel bomen zijn gekapt en huizen strak zijn afgewerkt is het helaas nodig dat we onze gevederde vrienden helpen om te kunnen nestelen.

In dit jubileum jaar 2023 zijn er de nodige extra activiteiten geweest

Voor onze Natuurmanifestatie op het Stift en voor de scholen zijn dit jaar 150 extra bouwpakketten vervaardigd. Ook zijn er speciale mallen ontwikkeld waar deze onderdelen gemakkelijk door een nieuwe boormachine van gaten kunnen worden voorzien. Daarnaast zijn er mallen voor op school ontwikkeld waardoor de kinderen beter de onderdelen aan elkaar kunnen bevestigen. We zijn van het werken met hamer en spijkers overgaan naar het werken met schroeven en draadloze accu boormachines.

Tijdens ons bezoek aan een school wordt de klas vooraf meegenomen in een kleine presentatie over de vogels en welke nestkast voor welke soort passend is. Waar de kast op te hangen en hoe te verzorgen. Daarna gaan we samen aan het werk. Door de voorbereiding is een nestkast gemakkelijk in elkaar te zetten. Binnen de kortste keren hebben we met elk kind uit een klas van 30 leerlingen onder begeleiding van vier of vijf van onze leden een nestkast in elkaar ‘getimmerd’. Waardoor er tijdens ons bezoek ook ruimte is om met de kinderen te praten over de natuur, de nestkast te versieren en een aantal nestkasten buiten bij de school op te hangen. Daarbij mogen de kinderen natuurlijk hun eigen gemaakte nestkast vol trots mee naar huis nemen.
Met eigen handen hebben ze iets gebouwd en we zien hoe blij ze hiervan worden. Een mooie tegenhanger voor de tijd dat diezelfde handen veel over de knoppen van een telefoon of computer zweven.

Vaak koppelen we er op een later tijdstip een mooie wandeling door de natuur in de omgeving van hun school aan vast.

En kijken we of we kunnen ondersteunen om het schoolplein te vergroenen. Goed voor de kinderen, zowel als voor de dieren.

Afgelopen jaar hebben we bij basisschool de Kerkewei in Rossum al deze onderdelen door de loop van het jaar samen vormgegeven met andere groepen uit onze vereniging.

Het heeft ertoe geleid dat we samen

- Bomen hebben geplant op de boomplantdag
- Struiken en ander groen rond de speeltoestellen hebben geplaatst.
- Gewandeld hebben door het Roderveld
- Nestkasten hebben vervaardigd voor thuis en rond de school
- Een wilgentakkenhut op het schoolplein hebben gebouwd.

Mocht u dit nu lezen en interesse hebben in één van de activiteiten die deze leuke groep mensen verricht, neem gerust contact met ons op.

Johan Drop en Bianca Franceschina
Nestkasten coördinatoren

Nestkastenverslag 2023

In ons verenigingsgebied worden al vele jaren nestkasten geplaatst en gecontroleerd. Het exacte aantal kasten is niet bekend maar in ons hele verenigingsgebied gaat het in totaal om vele duizenden nestkasten. Deze kasten hangen verspreid door ons verenigingsgebied met de meeste kasten in en rondom Volthe waar Hennie Kaptein vroeger vele kasten plaatste en controleerde. Toen hij nog leefde werden jaarlijks soms wel 2000 kasten gecontroleerd, met het overlijden van Hennie is dit echter teruggelopen naar ongeveer 600 tot 800 kasten per jaar. Dat is ook gedeeltelijk een bewuste keuze. Een aantal vrijwilligers wil niet verstorend werken voor de vogels en kiest ervoor om dus niet te gaan controleren. We zijn blij met onze vrijwiliggers en respecteren hun keuze hierin.

Met name voor soorten die weinig natuurlijke broedgelegenheid hebben kunnen nestkasten leiden tot een grotere populatie, er dient dan wel genoeg voedsel aanwezig te zijn. Met name voor uilensoorten die gebruik maken van holten en spleten (bosuil, steenuil en kerkuil) en torenvalk hebben de vele nestkasten in ons verenigingsgebied geleid tot een grotere en stabielere populatie omdat er voldoende "veilige" nestgelegenheid, in de vorm van kasten, aanwezig is (waar tevens waarschijnlijk meer jongen groot worden dan op nestlocaties buiten de nestkasten).

Ook een soort als bonte vliegenvanger is duidelijk op de kaart gezet door de inzet van onze vereniging. Als deze soort terugkeert uit Afrika zijn veel natuurlijke nestplekken al bezet door overwinteraars zoals mezen. Door het grote aantal nestkasten in ons verenigingsgebied zijn in het voorjaar hier nog niet alle nestlocaties bezet en broedt de soort veel in Twente (misschien wel een van de hoogste dichtheden van Nederland). De soort heeft zich tegenwoordig gespecialiseerd in nestkasten en broedt dan ook bijna uitsluitend in nestkasten. Dat nestkasten niet altijd een oplossing zijn merk je bij een soort als ringmus. Ondanks dat er nog steeds voldoende nestkasten zijn, gaat de soort hard achteruit en broedt nauwelijks nog in nestkasten terwijl hij vroeger een van de algemeenste bewoners was van nestkasten. De achteruitgang van deze soort heeft waarschijnlijk meer te maken met de beschikbaarheid van voedsel (in de jongenfase).

Ook dit broedseizoen werden op verschillende locaties weer nestkasten op hun inhoud gecontroleerd, echter al minder locaties dan voorgaande jaren. Ook zijn niet van alle locaties de uitgevlogen jongen bekend (veelal afhankelijk van de frequentie en timing van de controles). In onderstaand verslag worden de resultaten gepresenteerd van de gecontroleerde locaties in 2023.

Bonte vliegenvanger eieren

Jonge bonte vliegenvangers

Kerkuil:

De kerkuil beleefde dit jaar weer een goed broedseizoen. Kerkuilen zijn echte muizeneters en een grote muizenpopulatie wordt doorgaans gevolgd door een goed broedseizoen voor kerkuil. Door de relatief gunstige winter waren er voldoende muizen wat resulteerde tot veel kerkuilen die tot broeden zijn overgegaan. Doordat er voldoende voedsel was, waren de legsels groot (zelfs enkele legsels met 7 pullen) en werden er ook veel jongen vliegvlug. Enkele broedparen gingen zelfs over tot een tweede legsel. Zie artikel voor verdere details.

Bosuil:

Ook bosuil beleefde een goed broedseizoen, deze soort is minder afhankelijk van muizen dan kerkuil (jaagt ook veel op vogels). Normaliter bestaan legsels vaak uit 2 tot 3 jongen maar dit jaar waren er ook veel legsels met 4 jongen, voor bosuil een hoog aantal.

Steenuil:

Ook steenuil beleefde een relatief goed broedseizoen, met behoorlijk veel broedsels en een groot aantal jongen per broedsel. Meerdere broedparen brachten 6 vliegvlugge jongen groot wat alleen mogelijk is met een hoog voedselaanbod. Wel mislukten er relatief veel broedsels (17 broedparen) wat het gemiddelde aantal uitgevlogen jongen per nestkast wat naar beneden haalde.

Torenvalk:

Niet alle torenvalkenkasten zijn gecontroleerd, maar gezien het aantal jongen per nestkast van de gecontroleerde kasten en het feit dat er voldoende muizen waren, kan ook voor torenvalk gesteld worden dat ze een goed broedseizoen achter de rug hebben.

Samenvatting:

Samengevat kan geconcludeerd worden dat de uilen en torenvalk dankzij het grote voedselaanbod een goed broedseizoen achter de rug hebben. Bij steenuil waren er relatief veel mislukte broedsels, maar dankzij het grote aantal jongen van de geslaagde broedsels zijn er ook veel jonge steenuilen uitgevlogen. Doordat niet alle nestkasten (met name bij torenvalk) gecontroleerd zijn, zal het werkelijke aantal uitgevlogen jongen nog wat hoger liggen.

Overzicht broedresultaten Uilen en Torenvalk van 2021 t/m 2023

Vogelsoort	Bezette Nestkasten			Uitgevlogen jongen			Uitgevlogen gem. per nestkast		
	2023	2022	2021	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Kerkuil	52	31	53	234	87	189	4,5	2,8	3,6
Bosuil	11	4	3	33	9	4	3,0	2,3	1,3
Steenuil	63	63	55	179	128	155	2,8	2,0	2,8
Torenvalk	13	19	12	64	85	55	4,9	4,5	4,6
Totaal	139	117	121	510	309	403			

Torenvalkjes op de grens

Totaaloverzicht Nestkasten 2023

Van alle binnengekomen gegevens is hieronder een totaaloverzicht gemaakt. Omdat niet alle gegevens volledig zijn, is het aantal uitgevlogen jongen niet vermeld in het totale overzicht. Om toch een zo duidelijk mogelijk beeld te krijgen over de vogelbezetting van nestkasten, zijn in het overzicht de gegevens van zowel 2022 als van 2023 naast elkaar geplaatst. De tweede kolom geeft het percentage bezette nestkasten aan ten opzichte van het totale aantal gecontroleerde nestkasten per jaar. In totaal werden in 2023 op alle locaties ongeveer 600 nestkasten één of meerdere keren gecontroleerd, hiervan waren er 346 bezet. Omdat het aantal gecontroleerde kasten behoorlijk lager lag dan in 2022 dient men ter vergelijking vooral naar de bezetting percentages te kijken.

Zie voor resultaten per deelgebied onze website.

Samenvatting:

11 vogelsoorten maakten gebruik van de kasten, dat is een soort minder dan in 2022. Van alle gecontroleerde nestkasten was 57,6 % het afgelopen jaar bezet, dit aantal ligt wat lager dan in 2022. Net als in voorgaande jaren werden de meeste nestkasten bezet door de koolmees. Dit jaar was er weer eens een nestkast met ringmus bezet, een soort die in het verleden een vaste bewoner van nestkasten was maar in de afgelopen jaren langzaam uit de kasten verdween.

In het hieronder staande overzicht worden de resultaten weergegeven, van zowel 2023 en 2022.

Vogelsoort	Nestkasten Bezet	Nestkasten bezet	Percentage bezet	Percentage bezet
Jaargang	**2023**	**2022**	**2023**	**2022**
Koolmees	97	148	16,1	19,7
Pimpelmees	49	76	8,2	10,1
Bonte vliegenvanger	35	54	5,8	7,2
Spreeuw	14	15	2,3	2
Kerkuil	52	31	8,7	4,1
Boomklever	8	13	1,3	1,7
Bosuil	11	6	1,8	0,8
Steenuil	63	63	10,5	8,4
Torenvalk	13	19	2,3	2,5
Mees Spec.	1	7	0,2	0,9
Zwarte mees		1		0.1
Gekraagde roodstaart	2	2	0,3	0,2
Holenduif		2		0,2
Ringmus	1		0,1	
Bezette Nestkasten	**346**	**438**	**57,6%**	**62,3%**
Gecontr. nestkasten	**600**	**750**		

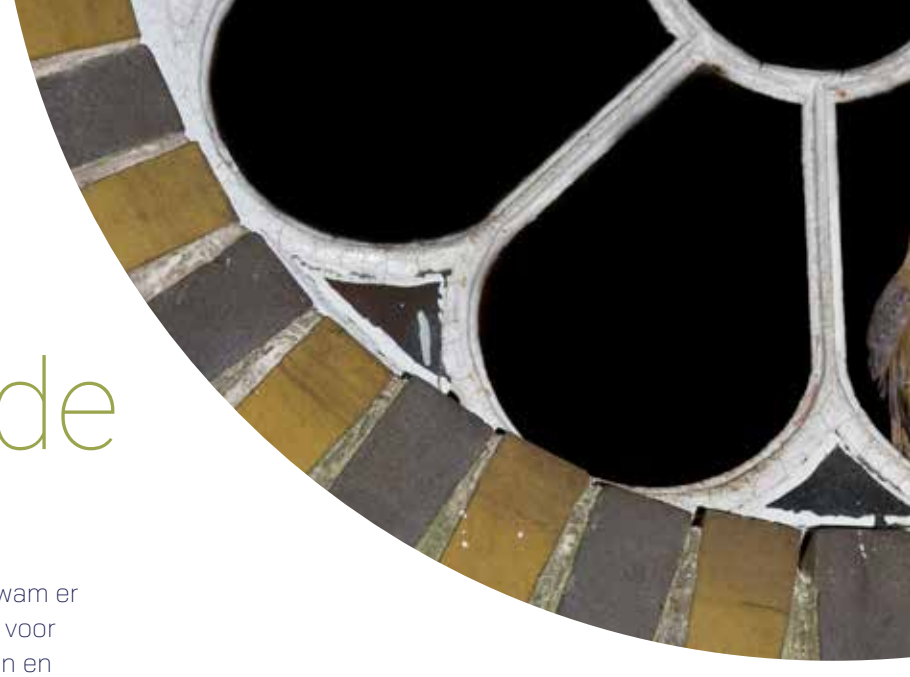

40 jaar op de

Met de oprichting van onze vereniging in 1983 kwam er naast de weidevogelbescherming ook aandacht voor andere doelsoorten in ons werkgebied zoals uilen en torenvalken. In het bijzonder voor een soort die destijds in zwaar weer verkeerde en zelfs bijna geheel was verdwenen uit onze omgeving; de kerkuil.

Aantalsontwikkeling

Tot ver in de jaren vijftig was de kerkuil een algemene broedvogel in het cultuurlandschap van Twente. Een bijna fatale omslag kwam in de winter van 1962/1963, toen een groot deel van de kerkuilenpopulatie de hongerdood stierf. Dit kwam omdat vorst en sneeuw het vinden van muizen gedurende lange tijd onmogelijk maakten. Op en rond de boerderijen was inmiddels de opslag van graan grotendeels verdwenen, waardoor ook daar geen muizen waren te vinden. Na de strenge winter van 1962/63 kwamen nog slechts enkele kerkuilen tot broeden. Het herstel daarna was moeizaam en vooral strenge winters met veel sneeuw bleven slachtoffers maken.

Zo halveerde de stand van de kerkuil in de strenge winter van 1978/1979; in het voorjaar van 1979 werden nog slechts vier broedgevallen geregistreerd. Ook de hoeveelheid broedgelegenheid nam af. Door restauraties, sloop en opknapbeurten werden boerderijen en schuren voor de kerkuil ontoegankelijk.

Kwetsbare kerkuil tijdens strenge winter

Plaatsing nestkasten

Intussen begonnen individuele boeren, natuurbeschermers en vrijwilligers van vogelwerkgroepen zich het lot van de Kerkuil aan te trekken. Vanaf de oprichting in 1983 hebben de vrijwilligers van onze vereniging zich ingezet voor het behoud van de kerkuil in ons werkgebied. Er werden contacten met boeren gelegd. Boerderijen en stallen werden weer toegankelijk gemaakt voor de uilen, onder meer door openingen in gevels te maken en grote nestkasten op te hangen. Hier en daar werden maatregelen genomen om boerenerven weer muizenrijker te maken. Deze aanpak werd een groot succes, de populatie groeide vanaf de jaren tachtig geleidelijk met als hoogtepunt maar liefst 71 broedparen in ons werkgebied in het topjaar 2016.

Wisselende omstandigheden

Slechte muizenjaren en strenge winters zorgden voor dieptepunten zoals in het muizenarme jaar 1997. Herstel volgde rond en na de eeuwwisseling toen we in ons werkgebied weer jaarlijks rond de 30 broedgevallen konden noteren. De volgende piek in het aantal broedparen kwam in het fantastische kerkuilenjaar 2007; een uitzonderlijk goed muizenjaar. In het daaropvolgende broedseizoen van 2008 werd een recordaantal van 66 broedparen vastgesteld. Een scherpe daling van het aantal broedparen volgde in 2009 door het ineenstorten van de veldmuispopulatie. De daaropvolgende sneeuwrijke winters van 2010, 2011 en recentelijk 2021 in combinatie met weinig muizen, hebben geleid tot veel sterfte onder de kerkuilen waardoor het aantal broedparen in 2022 daalde tot 28.

bres voor kerkuil

Het jaar 2014 was daarentegen een goed kerkuilenjaar en vergelijkbaar met 2007. Al vroeg in het voorjaar was er een explosie van muizen met als gevolg veel broedsels, grote legsels en veel uitgevlogen jongen. Ook waren er dat jaar veel tweede broedsels waarmee weer is aangetoond dat naast nestgelegenheid, de voedselsituatie bepalend is voor het broedsucces en daarmee de aantalsontwikkeling van de Kerkuil.

Nestgelegenheid

Vanuit een minimale bezetting heeft de kerkuilpopulatie zich ontwikkeld tot een behoorlijke populatie welke schommelt rond de 50 broedparen. Hiermee is de kwetsbaarheid van de totale populatie voor strenge winters en voedselarme jaren verminderd. In ons werkgebied hangen inmiddels op ongeveer 150 erven in het buitengebied nestkasten. Hierdoor is de kerkuil reeds op veel plaatsen verzekerd van voldoende nestgelegenheid, maar de vraag en aanbod om kasten te plaatsen gaat nog steeds door. De aandacht is nu met name gericht op de “witte vlekken” in ons gebied. Het ophangen van voldoende nestkasten heeft ongetwijfeld geleid tot het hoge aantal broedparen in 2016. Voor uitbreiding van het aantal broedparen in gebieden met een lage bezetting is er waarschijnlijk nog winst te behalen door het plaatsen van extra nestkasten.

Verbetering leefomgeving

De kerkuil is een uitgesproken muizeneter die ’s nachts jaagt langs houtwallen, ruige graslandjes en in wegbermen. Het mede door onze vereniging ondersteunde agrarisch natuurbeheer biedt vanaf 2016 met de aanleg van akkerranden kansen voor verbetering van het voedselaanbod in gebieden met grootschalige landbouw. Verder is het belangrijk dat er meer aandacht is voor natuur op het boerenerf en hiervoor zijn we als Natuur- en vogelwerkgroep De Grutto in 2021 van start gegaan met het Ervenproject. Met de aanleg van inheemse kleine landschapselementen zoals heggen, erfbosjes, (fruit) bomen, takkenrillen enz. wordt het leefgebied van erfvogels versterkt. Kleine zoogdieren zoals muizen zullen van deze maatregelen profiteren en daarmee ook de kerkuilen.

Bedreigingen

De kerkuil is een uitgesproken voedselspecialist en daarmee vormt de beschikbaarheid van muizen tevens een bedreiging. Strenge winters met veel sneeuw maken de kerkuil kwetsbaar en zullen veel slachtoffers maken. Ook het aanbod van veldmuizen is van groot belang. Als het aantal muizen afneemt, zal zeker ook het aantal kerkuilen teruglopen. Verder is het verkeer de belangrijkste doodsoorzaak met name voor de uitzwermende jongen. Het verdwijnen van leefgebied en het gebruik van bestrijdingsmiddelen zijn tevens bekende bedreigingen. »

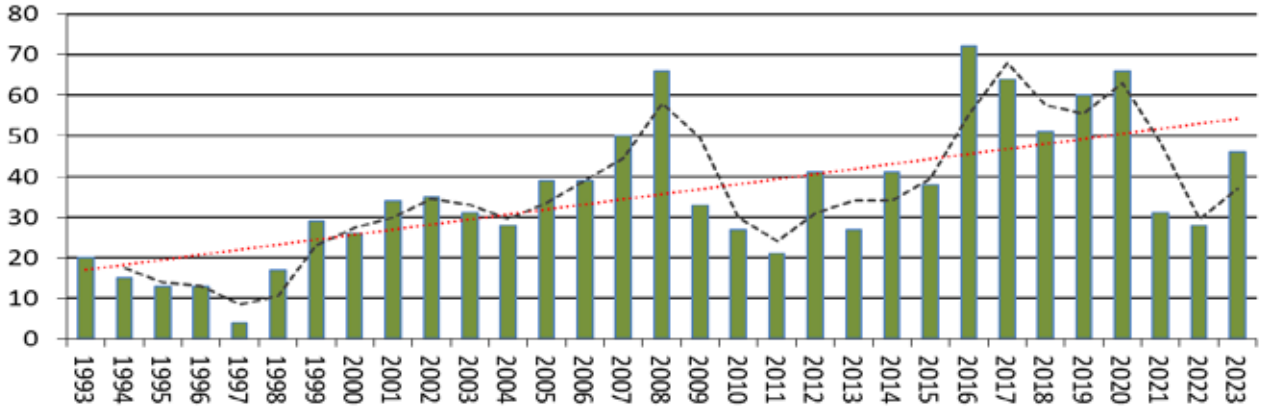

Het ophangen van voldoende nestkasten was van essentieel belang voor de kerkuil.

Op veel erven werden weer kerkuilen gezien en nestkasten waren weer bezet.

Vroege start

Het eerste signaal dat de kerkuilen al vroeg in goede broedconditie waren, was een berichtje eind mei van een kasthoudster; ze had een uitgevlogen dode jonge kerkuil aangetroffen op het erf. Dit jong was kennelijk bij zijn eerste vliegoefeningen verongelukt. Het legbegin van dit broedsel was derhalve al in de laatste week van februari. Begin maart werden al in enkele kasten de eerste eieren gelegd en werd er door de uilen begonnen met broeden. Een gemiddeld legsel telt gewoonlijk vier tot zeven eieren waarbij er in 2023 veel legsels waren met zes of zeven eieren en zelfs één broedsel met acht. Toch was het gros van de broedparen met een gemiddeld legbegin rond half april niet extreem vroeg. Bijna alle broedsels konden dan ook in juni worden geringd.

Gevels werden weer toegankelijk gemaakt.

Samenvattend

Het herstel van de kerkuil in het werkgebied van onze vereniging is een succesverhaal met vele hoofdrolspelers. Want de redding van deze majestueuze uil is in de eerste plaats de verdienste van samenwerking tussen vrijwilligers en de nestkastbezitters. De meesten zijn laaiend enthousiast en zijn zeer begaan met de kerkuilen en doen veel om de dieren voor het eigen erf te behouden. Onze vrijwilligers hebben hierin de afgelopen 40 jaar een belangrijke rol vervuld.

Groot aantal jongen in een muisrijk jaar

Er waren in 2023 weer meer kasten bezet en het grote voedselaanbod leverde grote legsels en veel jonge kerkuilen op.

Broedseizoen kerkuil 2023

Het broedseizoen 2023 stond in het teken van het herstel van de broedpopulatie na twee zeer teleurstellend verlopen broedseizoenen 2021 en 2022. Het korte februariwintertje in 2021 waarin veel broedvogels verhongerden werd gevolgd door een slecht muizenjaar in 2022 waardoor veel nestkasten leeg bleven. Het jaar 2023 was gelukkig weer een goed muizenjaar en dat had zijn weerslag op het broedsucces van de kerkuil en de overige muizeneters als torenvalk en steenuil. Op veel erven werden weer kerkuilen gezien en nestkasten weer bezet. Dit had alles te maken met de voorafgaande zachte winter in combinatie met een heel goed mastjaar. Door de grote hoeveelheid eikels en beukennootjes hebben de muizen een enorme wintervoorraad kunnen aanleggen en de winter goed overleefd. Dit maakte dat reeds in het vroege voorjaar de muizenpopulatie tot aanzienlijke hoogte moet zijn gestegen.

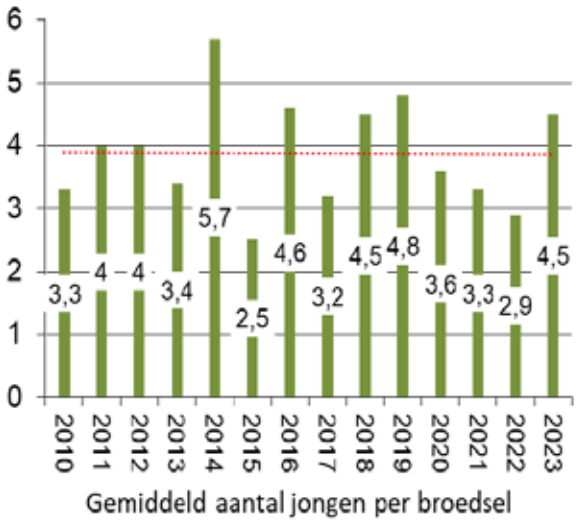

Het aantal uitgevlogen jongen was voor het eerst in vier jaar gelukkig weer hoger dan gemiddeld.

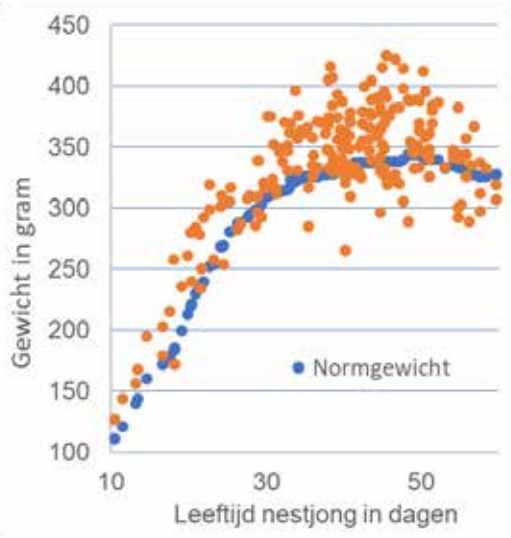

Het goede muizenjaar vertaalt zich ook in bovenstaande grafiek. De conditie van vrijwel alle nestjongen lag op of zelfs ver boven het normgewicht.

Bezetting nestkasten

De bezetting van de kerkuilkasten was gelukkig een stuk hoger dan de afgelopen twee jaar. Totaal waren er 46 nestkasten bezet waarmee we op plek zes zijn beland op de ranglijst van beste kerkuil jaren ooit. Veel broedsels waren groot waarbij we in 25 nestkasten vijf of zes jongen aantroffen; in één kast zelfs zeven jongen. Toch zal niet in het hele werkgebied de muizenstand gedurende het seizoen hoog zijn geweest. Dit blijkt ook wel uit het feit dat slechts vier broedparen aan een tweede broedsel begonnen. Ook mislukten er zes broedsels waarbij in twee broedsels de jongen spoorloos waren en in vier kasten het legsel verlaten werd aangetroffen. Gemiddeld vlogen er 4,5 jong per gestart legsel uit met een totaal van 219 jonge kerkuilen. Een goed perspectief voor het broedseizoen 2024.

Aspirant-ringer Esther

Ook in 2023 is door de werkgroep uilen en torenvalk weer veel werk verzet. In het werkgebied van onze vereniging hangen ongeveer 400 nestkasten voor uilen en torenvalk. Om de broedgelegenheid optimaal te houden is het onderhouden, schoonmaken en vervanging van kapotte nestkasten van het grootste belang. Hiervoor worden jaarlijks in het najaar de nodige nestkasten gemaakt. Daarnaast worden de kasten jaarlijks door de werkgroepleden gecontroleerd op bezetting en er wordt tevens ringonderzoek uitgevoerd. De zeer gedreven werkgroep bestaat uit zeven leden waarvan de enige vrouwelijke deelnemer tevens in opleiding is tot zelfstandig ringer.

Bedankt voor je inzet

in dit jubileum jaar!

Jeugdnatuurgroep

In het voorjaar van 2006 werd de jeugdnatuurclub Saasveld opgericht. Door Jozefien Scholten, Agonda Kemerink en Annemarie Lutke Veldhuis. Er was veel belangstelling om lid te worden. In een artikel in de krant werd het startsein gegeven voor de jarenlange activiteiten met kinderen in de natuur. De belangrijkste doelstelling van de jeugdnatuurclub is dat de kinderen hun eigen leefomgeving leren waarderen.

Deze kinderen zullen later ook moeite doen om die natuur, met alles wat daarbij hoort, te beschermen. Die natuur leer je kennen door er letterlijk in te duiken, al je zintuigen op scherp te zetten en vooral door zelf te ervaren. We hebben alle vier de liefde van de natuur van één van onze ouders meegekregen, dit maakt het voor ons blijkbaar makkelijker om kinderen mee te nemen op het pad van ontdekking en verwondering. Blijkbaar doet natuur iets met ons wat met niets te vergelijken is. Leren zien geven we zo door. Want zien is iets anders dan kijken. Kijken kunnen we allemaal, zien niet. Maar het mooie is: Zien kun je wel leren.

De activiteiten die we organiseerden waren veelal niet ingewikkeld. Lekker struinen langs en door beken en door bossen, zien wat op je pad komt, luisteren en ervaren. Als we hulp nodig hadden konden we vaak een beroep doen op leden van de Grutto en van de Heemkunde. In de beginjaren heeft Gerard Boerrigter ons geholpen, met veel plezier hebben we met hem samengewerkt. Daarna kwam Marianne Oude Tijdhof deel uitmaken van ons bestuur. Haar grote kennis van paddenstoelen heeft menig leuke paddenstoelenwandeling opgeleverd. We hadden nooit gebrek aan inspiratie om leuke activiteiten te bedenken. Een paar voorbeelden: vanuit de bron de loop van een beek volgen, een museum bezoeken, sporen zoeken, een ouderwetse bezem maken, een landgoed bezoeken, weidevogels bekijken, hoe ontdek je de lente in het bos?

Een vaste activiteit van de laatste jaren was steevast begin november, plaggen, harken en zagen in de Wiekermeden. Dit was altijd volop genieten, met na het werk met een kop soep om het kampvuur kon de dag niet meer stuk! Als de kinderen driftig aan het zagen waren hielden we ons hart wel eens vast. Maar als je ze wilt laten ruiken, proeven, voelen en klimmen, kortom: laten ervaren, moet je soms een grens over. Een mooie herinnering bewaren we aan een wandeling door de Dinkel. Het was september, de Dinkel stond

laag, de schoenen uit en in het water wandelen. Onderweg kriebelt er van alles aan je voeten, de beekjuffers fladderen om je heen en de geur van watermunt bereikt je neus, onvergetelijk! Via ouders hoorden we soms leuke anekdotes terug, zoals die vader die zich verbaasde over de natuurkennis van zijn zoon tijdens een wandeling: hoe weet je waar het westen is? Aan die kant zit mos op de boom! En de moeder die vertelde dat het hele gezin weet wat je met onweer moet doen: eiken moet je wijken en beuken moet je zeuken! Een van onze jeugdleden is enorm gek van reeën en tijdens een wandeling ging hij als een reetje liggen in een rust kuiltje. Hij heeft het zo helemaal ervaren. Naast onze activiteiten met de jeugdnatuurclub gingen we jaarlijks met de kleuters van de Bernardusschool op pad. In de lente en in de herfst, altijd het kerkenbos in. Voor de kleintjes een spannende onderneming! Met de andere kinderen gingen we op pad In de Saasveldse natuur.
Maar toch zetten we een punt achter de jeugdnatuurclub in Saasveld. We zouden het graag overdragen aan een nieuwe groep enthousiastelingen.

Annemarie Lutke Veldhuis
Ook namens: Jozefien Scholten, Agonda Kemerink en Marianne Oude Tijdhof.

"Hoe ontdek je de lente in het bos?"

Op zoek naar de bron

Op vrijdagmiddag 24 februari gingen we Op zoek naar de bron van de Molenbeek

We waren met een klein groepje die gure vrijdagmiddag, allemaal jongens.
Ons startpunt was het openluchtmuseum in Ootmarsum, daar stroomt de Molenbeek.
Na ranja en broodjes gingen we op pad, de stemming was baldadig na een dag school, maar er was volop kans om je lekker uit te leven. In de stad dook de beek soms onder de huizen en de straten, eenmaal buiten de stad nam ie zijn vrijheid en stroomde in een breed nat gebied. Dit betekende klauteren en klimmen en natuurlijk natte laarzen. Tijdens de wandeling konden we goed, al om ons heen kijkend, uitleggen dat elke waterstroom begint bij een bron.
In het beekdal bij de molen was goed de kenmerkende planten en bomengroei te zien in een nat gebied.
Nadat we op de Kuiperberg van het uitzicht genoten hadden, ging het via de trimbaan terug richting auto.
In de verte zagen we een prachtige regenboog, die zijn naam eer aandeed, eenmaal in de auto gezeten, barstte de bui los. We hadden een leuke leerzame middag.

Kinderen zaaien voor bloemenweide op het 't Stift

't Stift

Op 24 maart zijn we weer met de Jeugdnatuurgroep actief geweest. Deze keer niet struinen door de natuur maar aan het werk! En dat de kinderen graag willen werken in de natuur dat bleek: er waren maar liefst 14 jongens en meisjes. We hebben de deelnemertjes ontvangen op de parkeerplaats van 't Stift in Weerselo, waar ze eerst een broodje konden eten en iets drinken. Daarna naar een wei gelopen, die klaar was gemaakt om in te zaaien. Nadat de kinderen uitleg hadden gekregen waarom en op welke manier er gezaaid moest worden konden ze aan de slag. In een kruiwagen stond het zaad, vermengd met wit zand, al klaar en kon het zaaien beginnen. Na het zaaien moest het geheel licht worden aangeharkt en gerold. Tijdens het werk had de paashaas langs het pad in het bos paaseitjes verstopt. Toen het werk af was mochten de kinderen de paaseitjes zoeken. Gelukkig waren de meeste al gevonden voor de regenbui losbarstte. Nu maar hopen op gunstig weer, zodat het weiland mooi in bloei staat wanneer op 4 juni de Natuur Expo op 't Stift plaats vindt.

Kerkenbos

Het was mooi weer die vrijdagmiddag in april, de activiteit van vandaag zou zijn vogels kijken en luisteren. Het kerkebos in Saasveld is daar zeker geschikt voor, het staat vol oude bomen, veel stukken zijn slecht toegankelijk, daardoor zijn het mooie stiltegebieden geworden.
We begonnen eerst maar eens met ranja en broodjes, daarna hoorden we al snel een bonte vliegenvanger en de spechten trommelden er lustig op los. We zagen veel gaten in bomen, hierop inhakend konden we uitleggen welke vogels hier graag in nestelen.
De stemming onder de jongens werd gaandeweg de wandeling steeds baldadiger, het luisteren werd veelal klimmen en slootje springen. We zagen ook veel sporen van reeën. Na een flinke wandeling sloten we af en we hopen dat er wat van onze informatie is blijven hangen.

40 jaar Weidevogelbeheer

De eerste activiteiten van onze vereniging NVWG “De Grutto” 40 jaar geleden, waren bescherming van weidevogels en klein wild. In die tijd bestond het beheer van weidevogels uit het beschermen van nesten en het voeden van vogels in de winter. Dit was nodig omdat de winters toen nog erg streng waren. Het beheren van weidevogels leek destijds veel op hoe het nu gaat, afgezien van het feit dat drones nog niet bestonden. Boeren hadden ook toen al interesse in weidevogels. Wat duidelijk anders was, waren de weilanden zelf. Die waren veel gevarieerder en bestonden nog niet uit Engels raaigras zoals nu, en er werd ook nog niet intensief bemest.

Het maaien van weilanden werd vroeger voornamelijk gedaan door boeren zelf, met kleine machines die meer geluid maakten, langzamer reden en minder breed waren, waardoor jonge vogels meer kans hadden om weg te kruipen. Bovendien wisten de boeren vaak waar de nesten zich bevonden. Tegenwoordig worden weilanden vaak bewerkt door loonwerkers die deze specifieke weilanden niet kennen en ook geen idee hebben waar eventuele nesten kunnen zijn. De machines zijn snel, maken minder lawaai en hebben een breed werkgebied.

Kuikens hebben het zwaar. Er is te weinig voedsel beschikbaar voor ze. Het grasland heeft nauwelijks kruidenrijk gras, wat resulteert in een tekort aan insecten als voedsel voor de kuikens. Daarnaast zorgt predatie ook voor veel sterfgevallen onder de kuikens. Gelukkig mogen boeren een strook langs sloten niet meer bemesten, wat hoopvol is. Het zou zeer wenselijk zijn als deze stroken worden ingericht met kruidenrijk gras dat ook langer blijft staan. Deze stroken bieden meer insecten en kunnen dienen als schuilplek voor de kuikens.

De populatie weidevogels in ons gebied is helaas erg klein in vergelijking met andere gebieden in Nederland. Zie “Weidevogelresultaten per soort” verderop in dit jaarverslag.

De moeite die we doen om de stand van weidevogels te verbeteren, staat niet in verhouding tot wat het oplevert. Desalniettemin is elke vogel die hierdoor blijft leven van onschatbare waarde en het is een waardevolle taak voor de beheerders van weidevogels! Ons doel voor de komende jaren in ons gebied, in samenwerking met andere organisaties, overheid, boeren en burgers een biotoop ontwikkelen waarin vogels niet langer verstoord worden.

Tureluur

Weidevogels

Weidevogelresultaten per soort

In januari kende het jaar een regenachtige start. De maanden die volgden waren iets droger. Toch was april extreem nat, gevolgd door een zeer droge periode in mei en juni. Over het algemeen was het weer niet gunstig gedurende de tijd waarin de jonge vogels moesten opgroeien. Eerst veel te nat en daarna extreme droogte.

2023 Jaar van de scholekster

Dit was het jaar van de scholekster. Vijftien jaar geleden was de scholekster ook al de vogel van het jaar. Naast weidevogel is de scholekster ook wadvogel en in toenemende mate een stadsvogel. In al deze leefgebieden heeft de soort te maken met bedreigingen. Een manier om het broedsucces van scholeksters te vergroten is het aanbieden van beschermde nestgelegenheid, bijvoorbeeld in de vorm van een broedpaal.

Eerste kievitsei 2023

Op 11 maart 2023 werd het eerste kievitsei van 2023 gevonden door Klaas Binnendijk in Hasselt, Overijssel, op een besneeuwd perceel.

Kievit

Het aantal broedparen in onze regio is afgenomen met 19% van 253 in 2022 naar 206 in 2023. De grootste daling is te zien rond Deurningen, namelijk een scherpe afname van 61% van 56 naar slechts 22. Dit kan deels worden toegeschreven aan de bebouwing van voormalige broedgebieden. Daarentegen werd er een kleine stijging (respectievelijk 5% en 11%) waargenomen in Fleringen en Saasveld.

Grutto

Het aantal broedparen van de grutto is vrijwel constant gebleven: acht in het jaar 2022 en negen in dit huidige jaar. Er zijn aanzienlijke variaties per kerkdorp, maar desalniettemin blijft het aantal per kerkdorp minimaal, waardoor zelfs één paar al een grote impact kan hebben.

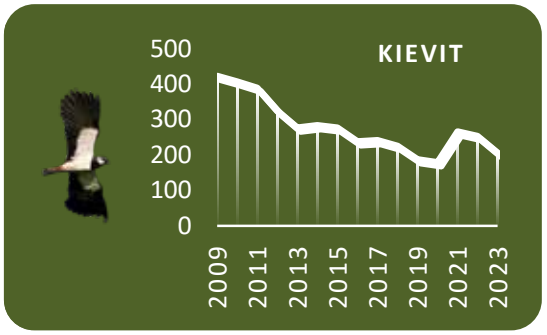

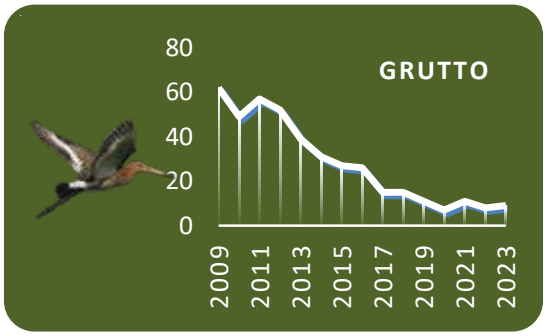

Scholekster met jong

Scholekster

Ten opzichte van vorig jaar is het aantal scholeksters afgenomen van 15 naar 12. Daarmee zitten we weer op het niveau van 2020. Jammer genoeg heeft het jaar van de scholekster niet geleid tot meer broedparen.

Wulp

Vorig jaar was er een lichte stijging van het aantal broedparen van de wulp. Deze stijging is dit jaar weer te niet gedaan en zitten we weer op het niveau van 2021. In twee kerkdorpen: Saasveld en Rossum is het aantal broedparen gedaald, in de overige dorpen is het gelijk gebleven.

Tureluur

De tureluur is een zeldzame verschijning in ons gebied. Het aantal broedparen is gestegen met één exemplaar, wat het totaal nu op vier brengt.

Grutto

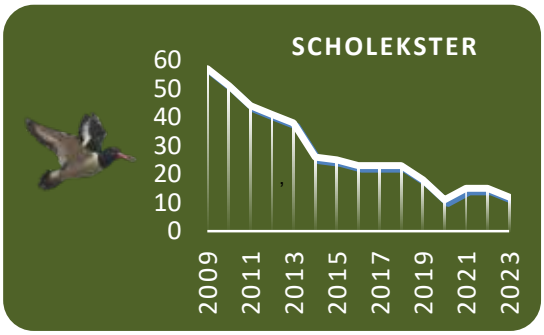

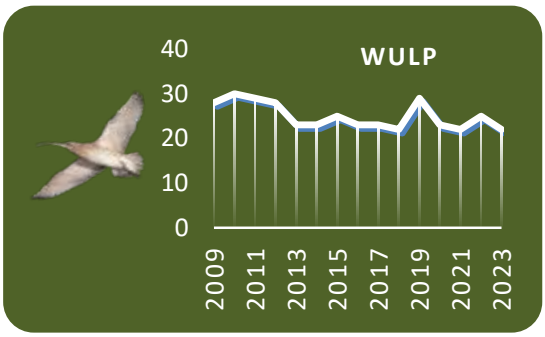

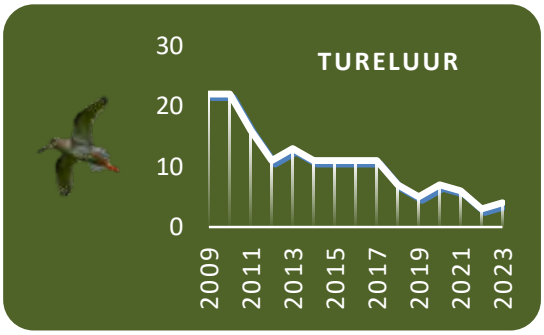

Weidevogelsresultaten
Afdeling Agelo

Het aantal broedparen weidevogels op de Ageleres en in het Agelerveld was vergeleken met het vorig jaar wat lager, met name de kievit. De andere soorten zijn stabiel gebleven of iets vooruitgegaan.

Het broedbiotoop voor de kievit wordt steeds kleiner, omdat er steeds minder percelen zijn waar mais verbouwd wordt. De kieviten hadden zich hier helemaal toegelegd om te broeden op het maisland. In het Agelerveld, waar nog weinig maispercelen liggen, broedden dit jaar acht paren kieviten weer op grasland. Op de Ageleres broedden de kieviten nog op drie plekken op akkerland. Zes nesten zaten op bloemrijke akkerranden waar agrarisch natuurbeheer op ligt. De meeste nesten zijn uitgekomen en daarom liepen er veel kuikens rond onder de jonge maisplanten.
De grutto broedde dit jaar alleen in het Agelerveld met drie broedparen. Vorig jaar liepen ze daar in het begin van de broedperiode wel rond, maar zijn toen vertrokken naar een ander gebied. Op de Ageleres was het dit jaar precies andersom. Begin van de broedperiode waren er grutto's aanwezig, tegen de broedtijd waren ze vertrokken.

De wulp was in de beide gebieden met zes broedparen aanwezig, twee minder dan vorig jaar. Wel hebben er in de naaste omgeving nog twee paar wulpen gebroed. De scholeksters hadden zowel op de Ageleres als Agelerveld een nest.

De tureluur was in beide gebieden niet aanwezig. Wel waren er in het Agelerveld drie territoria van veldleeuweriken. Wat later in het seizoen liep er een paartje patrijzen met negen kuikens rond. Op de Ageleres was een territorium van veldleeuwerik en gele kwikstaart. Ook een patrijzenpaar met zeven kuikens.

De kievit

Het aantal broedparen in de beide gebieden is licht gedaald naar 36. Vorig jaar waren het nog 44 broedparen, nu dus acht minder. Het aantal broedparen laat nog steeds een dalende tendens zien. Oorzaak hiervan is waarschijnlijk geen goed broedbiotoop meer, minder maisland en ook minder kuiken-overleving omdat er niet voldoende voedsel voor ze is. In het Agelerveld zijn de eerste legsels voor een groot deel uitgekomen. Bijna de helft van de broedparen had het nest op grasland, daar wordt dan nog niet op gewerkt. De andere broedparen broedden op nat maisland, waar de werkzaamheden later begonnen. Op de Ageleres lagen de nesten op akkerland. Op één perceel zijn de eerste nesten door landbouwwerkzaamheden verloren gegaan, maar ze zijn snel weer opnieuw begonnen toen de mais gezaaid was.

De wulp

Half maart liepen op de Ageleres en in het Agelerveld tien paar wulpen rond, waarvan vier paren zijn vertrokken en in de naaste omgeving zijn gaan broeden. Van twee van deze paren hebben we het nest gevonden met de drone. Deze nesten zijn gemarkeerd, gespaard gebleven en uitgekomen. Beide paren hebben gezamenlijk vier jongen groot gekregen. In het Agelerveld alsook op de Ageleres hebben ieder drie paren wulpen gebroed. De nesten zijn met de drone opgezocht en gemarkeerd. In het Agelerveld zijn twee nesten uitgekomen en is één nest gepredeerd. Gezamenlijk hebben ze drie jongen groot gekregen. Op de Ageleres hebben ook drie paren wulpen gebroed, zijn ook opgezocht met de drone. Twee nesten zijn uitgekomen en één nest gepredeerd. Dit nest lag aan de top van de Zonneberg, waar al een aantal jaren bijna op dezelfde plek wordt gebroed. Vorig jaar was nog een uniek jaar, toen zijn alle vier jongen groot geworden. Dit jaar minder succesvol. De andere twee paren hebben samen drie jongen groot gekregen.

De grutto

Dit jaar hebben de grutto's het Agelerveld uitgekozen om daar te gaan nestelen. Al vroeg in het voorjaar liepen er drie paartjes rond en zijn daar ook gaan nestelen. De nesten zijn met de drone opgezocht. Twee nesten lagen in een weiland dat beweid werd door melkkoeien, en het andere in een perceel dat gemaaid moest worden. Alle drie nesten zijn uitgekomen. Lange tijd liepen de grutto paartjes ieder met drie jongen rond. Door het maaien en beweiden van het gras gingen de paartjes zwerven door het gebied op zoek naar voedsel en dan verlies je de jongen uit het oog. Vermoedelijk zijn er zes jongen groot geworden, die we het laatst als grote pul hebben gezien. Op de Ageleres zijn vroeg in het seizoen twee paartjes grutto's waargenomen en vermoedelijk vertrokken naar de Reutummeres, daar vlogen twee paartjes rond.

De scholekster

Op de Ageleres heeft een paartje scholekster gebroed. Het nest lag op een perceel met pompoenen. Het nest is uitgekomen . Een tijd later zijn twee jonge volwassen scholeksters gezien. Het andere nest lag op een maisperceel aan de rand van het Agelerveld. Dit nest is gepredeerd.

De tureluur

In het Agelerveld heeft geen tureluur gebroed. Geen geschikt biotoop meer. De kleine kunstmatige plasdras, die daar een paar jaren heeft gelegen, is verdwenen. Deze trok wel eens tureluurs aan. Op de Ageleres is geen tureluur waargenomen.

	Broedparen		Gevonden legsels		Uitgekomen legsels		Verstoringen		Vliegvlug	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Kievit	36	44	36	44	34	38	4	6	29	21
Grutto	3	2	3	2	3	2	0	0	6	2
Scholekster	2	2	2	2	1	2	1	0	2	2?
Wulp	8	8	8	8	6	4	2	4	11	10
Tureluur	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0

Grutto eieren

Weidevogelsresultaten

Afdeling Deurningen/Hengelo/Borne

	Broedparen		Gevonden legsels		Uitgekomen legsels		Verstoringen		Vliegvlug	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Kievit	22	56	22	56	15	45	5	11	7	7
Grutto										
Scholekster										
Wulp	1		1		1		0			
Tureluur										

Kievit

Het aantal broedparen van de kievit is t.o.v. vorig jaar sterk teruggelopen van 56 naar 22.
Van de gevonden legsels zijn er 15 uitgekomen, maar hoe het verder is gegaan met de kuikens weten we niet. Er zijn wel 7 vliegvlugge jongen waargenomen.
De oorzaak van deze terugloop kan zijn de verstoringen door de toename van hondenuitlaters, het bebouwen van eerdere zoekgebieden en het hoge roggezaaisel door de warme winter.
Het eerste ei in Deurningen is gevonden door Werner Vollenbroek op 13-03-2023.

Grutto

De grutto is niet waargenomen.

Scholekster

Er is wel een paartje scholeksters waargenomen dat waarschijnlijk gebroed heeft op de sporthal, maar er zijn geen jongen waargenomen.

Wulp

In een weiland aan de Deurningerstraat is een wulpennest gevonden door de agrariër. Hierin zaten drie eieren die zijn uitgekomen, echter de vliegvlugge jongen zijn niet waargenomen.

Tureluur

De tureluur is niet waargenomen.

Patrijs

Aan de Kerkweg in Deurningen is nog een nest van de patrijs gevonden. Het nest is gemarkeerd en behouden gebleven. Wat er uiteindelijk van terecht is gekomen is onduidelijk. Wel is er naderhand een koppeltje van vier patrijzen waargenomen.

Kievitnest

Tureluur eieren

Weidevogelsresultaten

Afdeling Rossum

Kievit

De kievit zit nog steeds in de vrije val rond Rossum. Door het steeds meer verdwijnen van hun broedbiotoop (maisland) en weinig voedsel en dekking voor de kuikens is er geen overlevingskans meer. Ook broeden de kieviten verspreid rond Rossum in veel te kleine groepen, waardoor ze de predatoren niet buiten de deur kunnen houden.

Grutto

De grutto's die tijdens het voorjaar het landschap rond Rossum hebben gesierd, zijn naar elders vertrokken omdat er geen geschikt broedbiotoop meer voor hun is. Een paartje heeft het nog geprobeerd , maar zonder succes.

Scholekster

De scholekster heeft rond Rossum nog op vier plaatsen genesteld. Twee nesten zijn gepredeerd en twee paartjes hebben met succes jongen groot gekregen. Een paartje heeft twee jongen groot gekregen op de Volthe es.

Het andere op het dak van de sporthal in Rossum, dat daar ook twee jongen heeft groot gekregen. Het dak van de sporthal is een vaste broedplek voor de scholekster aan het worden.

Wulp

Van de wulp zijn drie nesten gevonden . Geen van de wulpen heeft zijn broedsel tot een goed einde kunnen brengen. Oorzaak predatie en landbouwwerkzaamheden.

Tureluur

Deze vogel houdt van drassig grasland en dat is er ook niet meer. Wel heeft er een paartje op het Haarveld heel slim gebruik gemaakt van spontaan ontstane plasdras door het dempen van een sloot. Voordat het natte stukje weiland bewerkt kon worden, hadden ze hun eieren uitgebroed en twee jongen groot gekregen.

	Broedparen		Gevonden legsels		Uitgekomen legsels		Verstoringen		Vliegvlug	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Kievit	34	44	34	54	15	24	5	27	5	26
Grutto	1	0	1	0		0		0	0	0
Scholekster	4	4	4	3		0		3	4	0
Wulp	3	5	3	3		2		1	0	2
Tureluur	1	0	1	0		0		0	2	0

Weidevogelsresultaten
Afdeling Fleringen

	Broedparen		Gevonden legsels		Uitgekomen legsels		Verstoringen		Vliegvlug	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Kievit	39	37	42	44	31	26	8	16	10	18
Grutto	0	1	0	1		0		1	0	0
Scholekster	1	4	1	4	0	3	1	1	0	4
Wulp	4	4	3	2	0	1	0	1	0	3
Tureluur	2	3	1	1	1	1	0		1	2

Kievit
De wintermaanden in het verslagjaar verliepen zonder noemenswaardige winterse perikelen waardoor de kieviten al weer vroeg terug waren op de broedplekken. Op 19 februari werden de eerste kieviten gemeld door Bernhard Kemerink. Bijna een maand later wist hij ook de eerste twee legsels op te sporen op een nieuw ingezaaid grasperceel. Totaal werden er 48 legsels gevonden waarvan er elf werden opgespoord door inzet van een weidevogeldrone. Deze legsels lagen alle op twee percelen nog onbewerkt bouwland. Van alle gevonden legsels wisten er 31 succesvol uit te komen. Ondanks de inzet van landbouwers en vrijwilligers lukte het ook dit jaar niet om voldoende kuikens vliegvlug te krijgen voor het behoud van een stabiele populatie. Met enige zekerheid werden maar tien kievitskuikens vliegvlug. Daarbij wel aangetekend dat in twee deelgebieden het aantal groot geworden kuikens niet kon worden vastgesteld.

Grutto
Hoewel er in één deelgebied grutto's werden gezien, heeft dit niet geleid tot broedactiviteiten.

Scholekster
Ondanks een gunstig broedseizoen in 2022 was de bezetting het afgelopen jaar minimaal. Slechts van één broedpaar werd melding gemaakt. Helaas wist dit paar geen jongen groot te krijgen door predatie van het legsel.

Wulp
Zeker in zachte winters keert de wulp al weer vroeg terug in de traditionele broedgebieden. Ook in dit verslagjaar was dat niet anders. Op 5 maart werden de eerste wulpen getraceerd in het Fleringse zoekgebied door Bernhard Kemerink. Het aantal broedparen bleef met vier gelijk aan het vorige seizoen. Hiervan werden drie legsels gevonden waarvan de uitkomst echter ronduit teleurstellend was. Het eerst getraceerde broedsel ging helaas verloren door landbouwwerkzaamheden. Het tweede en derde legsel werden beide voor de maaidata opgespoord. Door overleg van de betreffende veldwerkers met respectievelijk boer en loonwerker werd een groot stuk grasland rondom de legsels niet gemaaid. Helaas wisten predatoren het legsel ook te vinden waardoor beide legsels verloren gingen. Van het vierde broedpaar is zeer waarschijnlijk nog voor nestvondst het legsel al verloren gegaan. Al met al werd hierdoor 2023 een verloren jaar voor de wulp.

Tureluur
Van de tureluur werden slechts in één deelgebied nog twee broedparen aangetroffen. Legsels werden niet gevonden maar van één broedpaar werden alarmerende broedvogels met jongen gezien. Hiervan is minimaal een jong vliegvlug geworden.

Kievit met pullen

Weidevogelsresultaten

Afdeling Saasveld

Inleiding

Dit jaar hebben we gebruik gemaakt van een drone om voornamelijk nesten van wulpen en grutto's te zoeken. We zagen verschillende broedparen vliegen, maar konden geen nest vinden. In het gebied Boerenbroek, ten zuiden van de Loodijk, ontdekten we een nest met vier eieren van wulpen en een nest met vijf eieren van grutto's. Helaas vonden we geen nesten in Westerik, ten noorden van de Loodijk.

Kievit

Voor de kieviten was het een vruchtbaar jaar. Er waren twee landbouwgebieden, die tijdens het broedseizoen niet werden bewerkt en waar veel kievitsnesten waren die ook uitgekomen zijn. In Boerenbroek is er een weiland dat redelijk drassig is en waar paardenmest wordt uitgereden en pas laat wordt gemaaid. Een perfect gebied voor de broedvogels.

Grutto

Met behulp van de drone hebben we in Boerenbroek een nest gevonden. Het nest bevatte vijf eieren. Van deze eieren zijn drie kuikens uitgekomen. In Westerik hebben we wel broedparen gezien, maar helaas geen nesten kunnen vinden.

Scholekster

Zoals elk jaar broedt de scholekster op het dak van de bunker in Boerenbroek. Echter, dit jaar hebben we geen jonge scholeksters gezien.

Wulp

In totaal hebben we drie broedparen gezien in ons gebied. Met behulp van de drone hebben we een nest gevonden met vier eieren in Boerenbroek. Helaas hebben we geen jongen gezien, mogelijk verstoord door predatoren. Rondom het nest waren er kraaien en ooievaars.

Tureluur

In de buurt van het gruttonest hebben we regelmatig een tureluur gezien op een paaltje, die de wacht hield. Echter, een nest hebben we niet kunnen vinden.

	Broedparen		Gevonden legsels		Uitgekomen legsels		Verstoringen		Vliegvlug	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Kievit	34	44	34	54	15	24	5	27	5	26
Grutto	1	0	1	0		0		0	0	0
Scholekster	4	4	4	3		0		3	4	0
Wulp	3	5	3	3		2		1	0	2
Tureluur	1	0	1	0		0		0	2	0

Weidevogelsresultaten

Afdeling Weerselo

	Broedparen		Gevonden legsels		Uitgekomen legsels		Verstoringen		Vliegvlug	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Kievit	25	27	21	29	14	19	10	10	13	12
Grutto	2	3	0	3	0	0	0	0	0	0
Scholekster	3	3	1	1	0	1	1	0	0	2
Wulp	3	3	2	2	1	1	1	2	2	2
Tureluur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

De Kievit

Na een welkome opleving in het jaar 2022 heeft het aantal kievitbroedparen in 2023 in het Weerselose toch weer een lichte daling laten zien. Het aantal daalde van 27 broedparen in 2022 naar 25 broedparen in 2023. Kijken we naar de cijfers van tien jaar terug, dan is het aantal meer dan gehalveerd. In 2013 konden we nog 55 paartjes tellen in het boerenland rond Weerselo.
De herfst, maar zeker ook de winter van 2022 waren bijzonder zacht te noemen. Dit had tot gevolg dat de op de maislanden ingezaaide groenbemesters, als Italiaans raaigras of graan, flink waren gegroeid. Omdat een kievit graag in kort gras of op een maisland met afwisselend kale plekken broedt, waren veel maisvelden dit voorjaar niet aantrekkelijk om te gaan broeden. Veel kieviten hielden zich wel op in de omgeving van deze maisvelden, maar stelden het broeden uit. Dit veranderde op het moment dat de werkzaamheden op het land begonnen. Toen werden ook deze kieviten actiever en zag je ze al snel op de nesten zitten.
Over het algemeen kan worden gesteld dat het succes van de eerste legsels bijna nihil was, terwijl de latere legsels betere resultaten opleverden. In totaal zijn dit voorjaar dertien vliegvlugge jonge kieviten geteld. Een vergelijkbaar resultaat t.o.v. het jaar 2022.

De Grutto

Het aantal grutto's is dit jaar gedaald tot een absoluut dieptepunt. Konden we in het verleden nog grutto's aantreffen op meerdere locaties, nu is de enige locatie waar we in Weerselo nog grutto's kunnen waarnemen, de omgeving van de Wolfsbergweg/Legtenbergstraat. Dit jaar hielden zich er twee broedparen op. Deze twee paartjes zijn op deze locatie niet tot broeden gekomen. Zeer waarschijnlijk zijn ze uiteindelijk naar het Agelerveld vertrokken om aldaar te gaan broeden.

De Scholekster

Het gaat niet goed met de scholekster in Nederland. Landelijk loopt het aantal broedparen gestaag terug en dat is al niet anders in ons werkgebied. Deze achteruitgang was voor Vogelbescherming Nederland een van de redenen om de scholekster extra in de schijnwerpers te zetten en voor de tweede keer uit te kiezen als vogel van het jaar in 2023. Laten we hopen dat door alle extra aandacht een verdere achteruitgang van deze prachtige weidevogel wordt voorkomen.
Dit jaar konden we, net als in 2022, weer drie aanwezige broedpaartjes tellen. Een paartje zag het broedsel voortijdig sneuvelen door predatie, terwijl het andere paartje, voor zover bekend, al helemaal niet tot broeden kwam. Een ander paartje koos het industrieterrein in Weerselo als broedlocatie. Het was moeilijk vast te stellen op welk gebouw het nest zich bevond en daarom is ook niet bekend hoe het met dit broedsel is afgelopen en/of er jongen vliegvlug zijn geworden.

De Wulp

Al in het vroege voorjaar werden in de omgeving van het Zoekerveld de eerste wulpen waargenomen. De wulp verraadt zijn aanwezigheid door zijn jodelende zang tijdens de vlucht. Voor veel mensen een eerste

teken van het naderende voorjaar.
Het aantal broedparen in Weerselo blijft de laatste jaren constant en kwam dit jaar ook weer uit op drie paartjes. Het nest van een broedpaar in de buurt van de Weerselerveldweg werd niet gevonden en dit eventuele broedsel was in ieder geval niet succesvol. Aan de Wolfsbergweg hielden zich twee broedparen op. Een broedsel werd voortijdig gepredeerd, terwijl het andere broedpaar meer succes had. Dit met de drone gevonden nest bevatte vier eieren. Uiteindelijk zijn twee jongen uit dit nest vliegvlug geworden.

De Tureluur

Helaas hebben wij ook dit jaar weer geen broedpaar van de tureluur in Weerselo kunnen waarnemen.

Waar bloemen mogen blijven staan, zwerm kepen en groenlingen!

Hoe er gemaaid wordt maak een groot verschil voor de weidevogels

Een jongree schuilend in het hoge gras

Bescherming kwetsbaar leven

jonge haasjes in het weiland

door onze drone

Sinds een aantal jaren kan onze vereniging gebruik maken van een drone, die beschikbaar is gesteld door het Gebiedscollectief Noordoost-Twente. De drone wordt “gevlogen” door een team bestaande uit drie gecertificeerde piloten en een assistent van onze vereniging. De drone is voorzien van twee camera’s. Een warmtebeeldcamera, welke het verschil in temperatuur zichtbaar maakt, waarmee bijvoorbeeld eieren of een levend wezen te onderscheiden zijn. De andere camera is een dagcamera, die wordt gebruikt om in te zoomen op de situatie op de grond.
Er wordt vooraf een vliegplan gemaakt, waarbij het gebied structureel wordt gescand met de warmtebeeldcamera. Over het algemeen is vroeg in de ochtend vliegen het beste, omdat dan het temperatuurverschil tussen de eieren en hun omgeving het grootst is. Indien er wat gevonden is, wordt ingezoomd met de beeldcamera om te bepalen of het een nest met eieren is.

Tijdens het weidevogelseizoen wordt de drone gebruikt om nesten of vogels op te sporen en daarna om tijdens grasmaaiwerkzaamheden reekalfjes of andere levende wezens, zoals jonge hazen of patrijzen, te detecteren. De vogels zien de drone af en toe als een bedreiging. In het afgelopen jaar werd een nest van een scholekster gevonden. De drone werd vervolgens aangevallen door de scholekster en stortte neer met schade tot gevolg. Het lot van de scholekster na dit incident is onbekend. In de praktijk is het belangrijk goede afspraken te maken en is het raadzaam om vóór het maaien met behulp van de drone te controleren of er nog levende wezens aanwezig zijn in het grasland. De drone kan als het ware vooruit ten opzichte van de maaimachine vliegen, om eventuele kuikens en ander wild op te sporen.

Bijzondere waarnemingen

Rups koninginnepage

Vlinders en Libellen

Wachten tot het voorjaar

Mijn moestuin heeft last van achterstallig onderhoud, door omstandigheden heb ik er een voorjaar niet in kunnen werken. Alles groeit lekker door en dan is het moeilijk alles weer strak en opgeruimd te krijgen, zoals velen dat graag willen in Nederland. Maar het loont soms om de natuur haar gang te laten gaan. Zo kon o.a. de wilde peen zich lekker uitbreiden. Maar ook de hanenpoot, familie van de grassen, deed erg zijn best mijn tuin te veroveren. Eind augustus heb ik besloten om daar toch maar mee aan de slag te gaan, want daar wil je niet nog meer van. Nadat ik een uurtje bezig was geweest, zag ik tussen de begroeiing twee grote kleurrijke rupsen. De vlinder hebben we gemist, maar dit waren onmiskenbaar rupsen van de Koninginnenpage! Deze vlinder profiteert van warmte en droogte en het was voor deze soort dan ook een prima jaar. Vroeger vooral aanwezig ten zuiden van de grote rivieren, maar inmiddels wordt hij in het hele land gezien.

Koninginne page

De jonge rupsjes zijn klein en lijken wat op een vogelpoepje, maar de volgroeide rupsen zijn groot en prachtig gekleurd.
Eén rups heb ik in de begroeiing gelaten en er twee lagen gaas over gelegd om hem te beschermen tegen belagers. Maar helaas, een paar dagen later was hij toch verdwenen. De andere rups heb ik in een doorzichtige bak met deksel (met luchtgaatjes) gedaan en elke dag voorzien van vers voedsel, stengels en blaadjes van de peen uit de moestuin. En er een stevige stok ingezet.

Na acht dagen trof ik de rups aan als pop, aan een draadje dat hij als rups had gesponnen om zijn lijf en aan de stok.

Aan die stok zal de pop de winter door moet komen om eind april/begin mei tevoorschijn te komen als een prachtige vlinder!

Je snapt het al, het opruimen van de tuin moet wachten tot het voorjaar.

Marianne Oude Tijdhof

Wim Wijerink actief voor de klas

Voorlichting en bewustwording

Presentaties / Lezingen / Voorlichting

Onze vereniging verzorgt al bijna 40 jaar presentaties over allerlei natuuronderwerpen. Deze presentaties hebben steevast betrekking op natuur en natuurbescherming.

Aanvankelijk was de focus gericht op vogels en dan met name weidevogels. Gaandeweg hebben we onze horizon verbreed en zijn ons meer gaan verdiepen in de boeiende natuurwereld in het algemeen en de samenhang hierin.

Tijdens de lezingen passeren diverse opnames van vogels, zoogdieren, vlinders, libellen, amfibieën, reptielen, als ook bloemen en planten de revue. Geregeld wordt ook ingegaan op bijzondere en onverwachte ontmoetingen en worden de aanwezigen gewezen op allerlei actuele natuurontwikkelingen.

Al vanaf 2016 wordt er ook voorlichting gegeven op basisscholen. Voor "Jeugd en Natuur" hebben wij binnen de vereniging een speciaal plekje ingeruimd.

Feit is dat we een eigentijdse biologieles in en buiten de klas op veel plekken aanbieden. De schooljeugd wordt dan onder meer wegwijs gemaakt in de wereld van vlinders en bijen, nestgelegenheid voor vogels en hulp aan vogels in de winter. Ook deelname aan de Nationale Boomfeestdag is een terugkerend onderwerp. Bij dit alles wordt nauw samengewerkt met andere natuurwerkgroepen, scholen, het Waterschap Vechtstromen en de gemeenten Dinkelland en Tubbergen.

We krijgen ook verzoeken van lokale organisaties met betrekking tot voorlichting over o.a. uilen en zwaluwen, zoals afgelopen zomer tijdens de Oogstdag bij Hoeve Springendal. In onze verbinding met boeren lichten we ook het belang van kruidenrijke akkerranden en overhoekjes toe ten behoeve van vogels, waaronder de patrijs.

Het afgelopen jaar zijn er door ons 23 presentaties verzorgd, waarvan 16 op scholen. Zeven keer werd een lezing verzorgd bij een Groene Vereniging en eenmaal werden we uitgenodigd bij een zorgcentrum. Er zijn meerdere leden binnen onze vereniging die als vrijwilliger lezingen verzorgen en voorlichting geven.

Het jubileum jaar heeft ertoe geleid dat we extra hebben ingezet op voorlichting en bewustwording. Elders in het jaarverslag treft u hierover nadere informatie aan, o.a. over de prachtige Natuurexpo annex Natuurmarkt, die in het kader van ons 40 jarig jubileum op 04 juni werd gehouden op het Stift in Weerselo. Op deze dag waren er maar liefst 64 stands met uiteenlopende natuuronderwerpen. Zelf gaven wij het goede voorbeeld met thema's als weidevogelbescherming, alsmede aandacht voor uilen, zwaluwen en vlinders. Verder werd het project Red de vlinder en de bij" voor het voetlicht gebracht en liet de jeugdnatuurgroep zich van haar beste kant zien. Op deze dag werden meerdere presentaties door deskundigen binnen onze vereniging en gastsprekers gegeven zoals Robert Westerhof, Eric Mulder, Agnes Kant en John Arink.

Natuureducatie kinderen

Als Vereniging zijn we reeds in 2016 gestart met het aanbieden en begeleiden van educatieve natuurprojecten op basisscholen.
Diverse onderzoeken hebben aangetoond dat de natuur een gunstige invloed heeft op de ontwikkeling van kinderen. Natuur is niet alleen goed voor hun zintuigen, motoriek, concentratie, denkvermogen en creativiteit, maar ook voor de ontwikkeling van hun sociale vaardigheden. Wij hopen dat de natuur, naar de toekomst toe, hiervan volop profijt zal hebben.

Project "Red de vlinder en de bij"

Met uitleg in de klas over het belang van insecten, het inzaaien van bloemenmengsels en het nadien bekijken van de resultaten, hebben we ook dit jaar weer veel kinderen enthousiast gemaakt voor de natuur in de eigen leefomgeving. Er deden in die periodes maar liefst 331 kinderen aan dit project mee, verdeeld over 13 basisscholen.
In de meeste kerkdorpen is intussen - met steun van de gemeenten - de afgelopen jaren een groot insectenhotel geplaatst. Ze staan vrijwel overal (met infobordjes) bij de stroken, die door de schooljeugd bloemrijk zijn ingezaaid. Ook dit jaar is er wederom één geplaatst; dit keer in Deurningen bij de Vlijertse Meden.

Natuurexpo / Natuurmarkt

In verband met ons 40 jarig jubileum hebben we in juni een grote manifestatie gehouden op het Stift in Weerselo. Eén van de speerpunten op deze dag betrof Jeugd en Natuur. Op deze dag konden kinderen o.a. deelnemen aan twee natuurpuzzeltochten, insectenhotelletjes maken en meedoen aan een natuurfotografiewedstrijd.
De eigen jeugdnatuurgroep liet zich met het uitdelen van wilde bloemen van hun beste kant zien. Een andere stand van ons was verder volledig ingericht voor vlinders en overige insecten. Op deze plek is het afgelopen jaar een groot insectenhotel geplaatst.
De jeugd heeft op het Stift eveneens meegeholpen met het inzaaien van de bloemenweide en de aanleg van het voedselbos, dat we ter ere van ons 40 jarige jubileum aan de gemeenschap hebben geschonken. In samenwerking met de gemeente en het Stift zelf.

Vergroening van het schoolplein in Rossum

In de loop van het jaar hebben we samen met de schooldirectie en het tuinteam van basisschool de Kerkewei in Rossum meegeholpen met de vergroening van het schoolplein. Het initiatief hiertoe kwam nota bene van de kinderen zelf! We begonnen in oktober op school met het maken van nestkastjes, waarvan een aantal werd opgehangen op het schoolplein.
In november werd het vergroeningstraject voortgezet met het planten van voedselbomen, zoals peer, appel, pruim en walnoot. Dit alles in het kader van de nationale boomfeestdag. Ook hebben we samen met de kinderen op het schoolterrein rond de nieuwe speeltoestellen meer inheemse bomen en struiken geplant om de biodiversiteit en het natuurlijk leven te vergroten. Drie soorten bessen van rood, zwart en kruisbes tot de krent, hazelaar en egelantier kregen van de kinderen in de stromende regen zorgvuldig een plekje. Op hetzelfde moment werd er een hut van wilgentenen gebouwd. Voor de camera van RTV Oost vertelden de kinderen vol trots wat zij op het eigen schoolplein voor de natuur willen betekenen. Nu de basis er is, wordt achter de schermen hard gewerkt om in Rossum een eigen jeugdnatuurgroep op te starten.

"Samen één team voor en met de natuur"

Uitleg over hoe een plantje te herkennen

Boomplantdag

Transitie werkzaamheden op schoolplein in Rossum

Project: "Help vogels de winter door"

De laatste activiteit van het jaar vond onlangs plaats tijdens de Kerstvakantie. Samen met medewerkers van museum Natura Docet in Denekamp en eigen vrijwilligers mochten kinderen met hun ouders voederhuisjes maken, pinda's rijgen en vetbollen maken voor noodlijdende vogels in de winter.
Met de kerstboom in de buurt en zicht op de speciaal voor dit doel gemaakte en buiten geplaatste vogelvoederhuizen op palen, werden de bouwpakketjes omgetoverd tot ware kunstwerkjes. De 50 pakketjes gingen als zoete broodjes over de toonbank.

Tot slot:

De beide gemeenten stonden ook dit jaar weer garant voor al het zaaigoed en de materiaalkosten voor de nestkastjes, de insectenhotelletjes en de voederhuisjes. Verder verdienen ook de jongeren van leerboerderij Stayble een pluim op de hoed. Zij hebben alle benodigde bouwpakketjes gemaakt. Iedereen, die aan dit alles een bijdrage heeft geleverd, wordt hartelijk dank gezegd.

Wim Wijering

Samen één team voor en met de natuur

Dit jaar hebben we als basisschool een prachtige samenwerking met natuur- en vogelwerkgroep De Grutto mogen ervaren.

Toen de mensen van deze werkgroep over onze plannen wat betreft de natuurlijke speelplek hoorden, namen ze contact met ons op. Ze wilden graag een bijdrage leveren. We zijn dan ook erg dankbaar dat we de beplanting cadeau hebben gekregen. Daarnaast hebben we ook genoten van de grote kennis en het enthousiasme. Er waren meerdere activiteiten waar onze leerlingen onder begeleiding van werkgroepleden aan deelgenomen hebben. We denken hierbij aan het project "Red de vlinder en de bij." Onze leerlingen hebben in het voorjaar bloemen gezaaid voor het behoud van de insecten en de vlinders. Ook zijn ze samen de natuur in geweest om te leren over de bomen, de planten en de dieren. In de herfst kwamen er vrijwilligers op school om samen met de kinderen een nestkastje te maken. Dit nadat ze hadden geleerd over hoe de vogels leven. In het natte najaar werd er samen met de kinderen van ons tuinteam een wilgenhut gebouwd, bomen en planten geplant. Dit alles was te zien op RTV Oost in het programma "Buitenkans". Kinderen en vrijwilligers vormden in weer en wind samen één team voor en met de natuur.
Het doel om in eigen omgeving de natuur met de kinderen te verbinden is zeker geslaagd.

Om een nieuwe generatie kinderen mee te nemen in de natuurlijkheid is er het gezamenlijk streven om een jeugdnatuurgroep op te richten. Er zullen dan met de seizoenen mee activiteiten onder schooltijd, maar ook buiten school plaats gaan vinden. Het enthousiasme bij een groep leerlingen is groot. We zien er naar uit om onze samenwerking komend jaar te versterken. Mensen van De Grutto, onze dank is groot!

Leerlingen en team basisschool De Kerkewei
December 2023

Na het verdwijnen van zijn partner kon mannetje paars in zijn eentje het tweede broedsel in nest 22 niet voldoende voeden. De jongen werden later dan ook dood aangetroffen.

Boerenzwaluw 2023

Rasproject

RAS staat voor Recapturing Adults for Survival: Daarbij wordt getracht terugmeldingen te verzamelen van adulte broedvogels, in ons geval de boerenzwaluw. Hiervoor worden jaarlijks op vaste locaties alle broedvogels gevangen, geringd en de biometrische gegevens genoteerd.

De biometrische gegevens zijn van belang voor het bepalen van de conditie van de broedvogels. Doel van het project is om inzicht te krijgen in overleving, plaatstrouw, leeftijdsopbouw en dispersie. Tevens worden op de vanglocaties alle nesten gevolgd en de jongen geringd. De vogels worden voorzien van een ringetje van het Vogeltrekstation met daarop steeds een unieke code. Door jaarlijks de broedvogels (terug) te vangen kan worden vastgesteld of de vogel nog in leven is. Ook worden alle nestjongen in het nest tijdens de groeifase tussen 7 en 15 dagen van een ring voorzien. De nestgegevens worden verwerkt in het nestkaarten programma van SOVON waardoor het jaarlijkse broedsucces, de legselgrootte en overleving kunnen worden berekend.

Onze deelname

In 2023 werd in het kader van het RAS-Project gevangen en geringd op drie boerderijen. Dit waren er in 2022 nog vier maar helaas is de locatie Bijen in Weerselo na twee jaar overlast door steenuilen zo goed als verlaten. Hierdoor waren we gedwongen om na een onafgebroken reeks van 31 jaar af te zien van boerenzwaluwonderzoek op deze locatie. De erven waar het afgelopen jaar het onderzoek is uitgevoerd zijn Kleissen Albergen, Ter Keurs in Hertme en Vennegoor Agelo. Hierbij is de hulp van onze vrijwiliggers van groot belang.

Late aankomst

De eerste boerenzwaluw werd dit jaar in ons verenigingsgebied op 20 maart gezien bij Hengelo. Nauwelijks een week later vlogen er al twee zwaluwen rond bij Johan Vennegoor. Op het erf van Johan en Truus Kleissen moest men nog tot 12 april wachten voor de eerste boerenzwaluw kon worden verwelkomd. Maar ook op het erf van Ter keurs waar jaarlijks de eerste aankomst wordt genoteerd, lieten de zwaluwen lang op zich wachten totdat eindelijk op 15 april de eerste boerenzwaluw de deel binnenvloog.

Jaar	1e aankomst Ter Keurs	Jaar	1e aankomst Ter Keurs
2010	23 maart	2017	30 maart
2011	22 maart	2018	7 april
2012	3 april	2019	18 maart
2013	11 april	2020	5 april
2014	5 april	2021	31 maart
2015	4 april	2022	18 april
2016	1 april	2023	15 april

Bezetting boerderijen

Op de drie projectboerderijen werden totaal 27 broedparen geteld waarbij het erf van Vennegoor met twaalf broedparen de grootste bezetting herbergde. Eenzelfde aantal als in het vorige seizoen. Een daling was er op het erf van Kleissen waar het aantal broedparen daalde van negen in 2022 naar zes paartjes in het afgelopen jaar. Een bescheiden herstel van acht naar negen broedparen was er op het erf van Ter Keurs waar reeds enkele jaren het broedseizoen werd verstoord door een kerkuil.

Overleving broedvogels

Een van de doelstellingen van het onderzoek is het meten van de jaarlijkse overleving van de broedvogels. De boerenzwaluw is zeer plaatstrouw aan de broedplek en zal bij overleving ieder jaar terugkeren op hetzelfde erf. Van broedvogels uit voorgaande jaren die niet meer worden waargenomen op broedlocaties staat min of meer vast dat zij niet meer leven. In de tabel is aangegeven hoeveel zwaluwen zijn teruggekeerd op de broedlocaties en in welk jaar deze daar voor het eerst zijn aangetroffen en geringd.

Ringstatus	Ringjaar van de teruggevangen boerenzwaluwen in 2023					
	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
Geringd als broedvogel op vanglocatie		4	2	3	13	22
Geringd als nestjong	1					1
Geringd als 1e jaars				1		1
Teruggevangen per ringjaar - Totaal	4	4	3	2	0	1

Van de 58 gevangen broedvogels op de drie vanglocaties waren er 24 geringd in voorgaande jaren. De ringgegevens staan in onderstaande tabel. De oudste broedvogel was een mannetje, geringd bij Vennegoor als nestjong in 2018 en daarmee vijf jaar oud.

De bovenstaande tabel geeft aan dat van de 30 nieuw geringde broedvogels in 2022 er 13 wisten te overleven en het afgelopen voorjaar zijn teruggekeerd op de broedplek; een percentage van 43%. Slechts weinig zwaluwen worden ouder dan drie jaar. De oudste terugmelding was een mannetje dat in 2018 als nestjong was geringd bij Vennegoor.

Geen nestjongen terug

Dit mannetje was tevens het enige nestjong dat als broedvogel werd teruggevangen in het afgelopen jaar. Het blijft opmerkelijk dat jaarlijks zo weinig nestjongen terugkeren op hun geboorteplek. Van de bijna 850 geringde nestjongen op de drie vanglocaties uit de periode 2019-2022 werd in het afgelopen jaar zelfs geen enkel jong teruggevangen.

Terugkeer op de locaties

Van de 59 broedvogels in 2022 zijn er het afgelopen jaar 24 teruggevangen op dezelfde locatie. Een gemiddelde overleving van 41 %. Dat ligt iets boven het langjarige gemiddelde. Per locatie liep het overlevingspercentage uiteen van ruim 29 % bij Ter Keurs tot 48 % bij Vennegoor.

In de grafiek staat per locatie het percentage broedvogels uit 2022 aangegeven dat in 2023 weer terugkeerde op hetzelfde erf. De rode lijn geeft de gemiddelde overleving aan over alle drie locaties. »

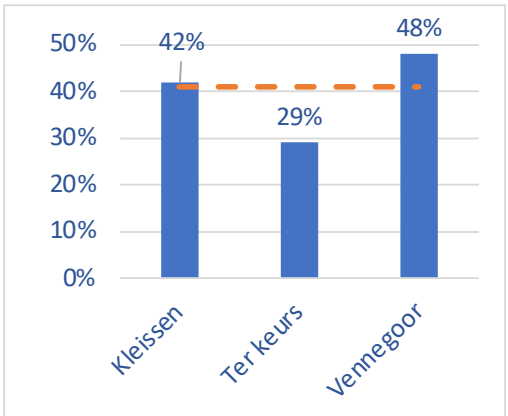

In het kader van het RAS-Project werden het afgelopen jaar op drie locaties de broedvogels gevangen. Voor een deel zijn dat broedvogels die in voorgaande jaren zijn geringd zoals dit vrouwtje met kleurring zwart-zalm geringd bij Johan en Truus Kleissen in 2019.

Broedseizoen 2023

In onderstaande tabel deze pagina staat een gedeelte van de verzamelde gegevens over de afgelopen vijf jaar

Het vroegste broedsel in 2023 werd gestart op 24 april bij Vennegoor in Agelo

	2019*	2020*	2021*	2022**	2023**
Broedparen	77	70	57	36	27
Legbegin 1e legsel	10 april	20 april	11 mei	19 april	25 april
Aantal 1e legsel	76	67	54	37	27
Aantal 2e legsels	61	45	40	25	23
Uitgevlogen gem. per nest	3,6	3,3	3,3	3,6	3,6
Uitgevlogen totaal	513	370	306	228	173
Uitgevlogen per broedpaar	6,7	5,3	5,8	6,3	6,5
Nestjongen geringd:	517	393	309	216	209

* Uitkomst van 2019-2021 heeft betrekking op vijf locaties

** Uitkomst van 2022 -2023 heeft betrekking op vier locaties.

Leg data

Of de zwaluwen erbij betrokken waren die eind maart al op het erf van Vennegoor aankwamen, is niet te zeggen maar op 25 april werd hier wel de start gemaakt met het eerste broedsel. Het was meteen ook het enige april legsel van het afgelopen jaar. Een gespreide aankomst leidde ook tot een behoorlijke spreiding in het legbegin waarbij enkele paartjes pas ver in juni een start maakten met het broedseizoen.

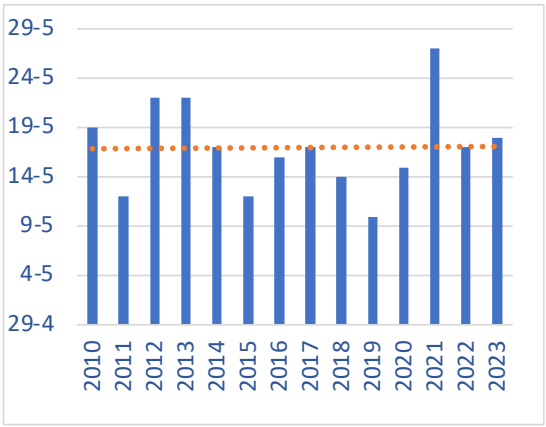

In bovenstaande grafiek staat het gemiddeld legbegin per jaar aangegeven van alle eerste legsels over de drie locaties. Het lijkt erop dat in de reeks vanaf 2010, mede door een uitschieter in 2021, er geen sprake meer is van een vervroeging van het legbegin.

We volgden op de drie erven totaal 50 gestarte legsels waarvan het gemiddeld legbegin van de eerste legsels op 18 mei uitkwam. Hiermee uitkomend op het langjarige gemiddelde over de laatste 12 jaar. De gemiddelde start van het tweede broedsel lag op 9 juli waarbij de start was verdeeld van 13 juni tot 12 augustus.

Broedsucces

Van de eerste legsels vlogen 114 jongen uit en waren daarmee een stuk succesvoller dan de vervolglegsels; vijftien van de zeventien nesten waaruit vijf of zes jongen uitvlogen waren van het eerste broedsel. Uit de eerste broedsels vlogen gemiddeld 4,4 jongen uit. Bij de tweede broedsels vlogen maar 2,6 jongen gemiddeld uit, voornamelijk veroorzaakt door minder uitgevlogen jongen per geslaagd broedsel en het mislukken van vijf broedsels.

Mislukte broedsels

Met name bij Ter keurs zijn er met drie mislukte broedsels weinig jongen uitgevlogen bij de vervolglegsels. Het koele en vooral natte weer in juli zal niet hebben bijgedragen aan een goed resultaat. Verder mislukten er totaal zes broedsels waardoor er gemiddeld 3,6 jongen gemiddeld per gestart legsel uitvlogen.

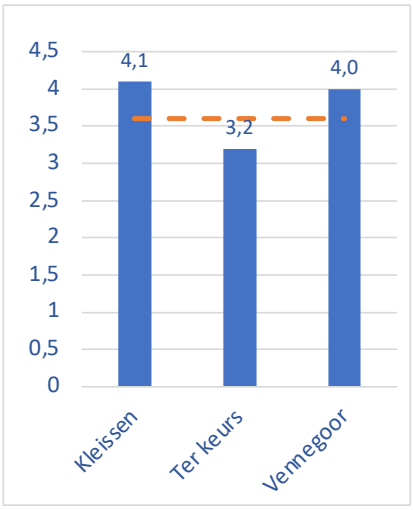

In bovenstaande grafiek staat per erf het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per gestart broedsel aangegeven. De oranje lijn geeft het gemiddelde over alle locaties aan.

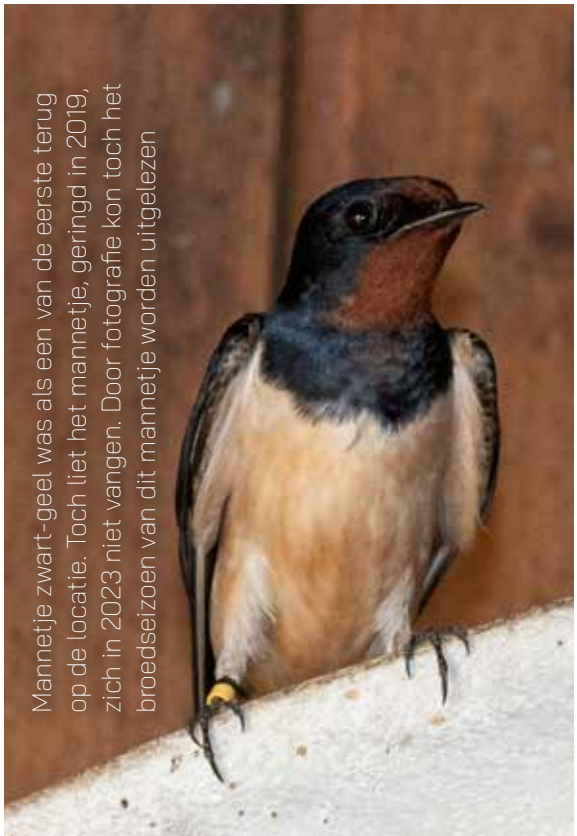

Mannetje zwart-geel was als een van de eerste terug op de locatie. Toch liet het mannetje, geringd in 2019, zich in 2023 niet vangen. Door fotografie kon toch het broedseizoen van dit mannetje worden uitgelezen

Uitgevlogen jongen

Al met al vlogen op de drie projectboerderijen 173 jonge boerenzwaluwen uit. Uitgezet tegen het aantal broedparen op de locaties zijn er het afgelopen broedseizoen 6,5 jongen per broedpaar uitgevlogen. Voor het stabiel houden van de populatie en de instandhouding van de populatie hebben de boerenzwaluwen ongeveer zeven uitgevlogen jongen nodig.

Het kleurringproject boerenzwaluwen

Sinds de start van het nationale "Boerenzwaluw Project Nederland" (1991), later overgegaan in het huidige RAS-Project volgen wij gestructureerd het broedsucces en de overleving van de boerenzwaluw. Voor onderzoek naar individuele nestprestatie en paarvorming is het nodig dat de zwaluwen individueel herkenbaar zijn. Door de broedvogels te voorzien van een unieke kleurring en ze op afstand bij hun nesten te fotograferen ontstaan hiervoor de mogelijkheden. De focus ligt daarbij op het meten van broedprestaties gedurende de levensloop van individuen.

Werkwijze

Het kleurringonderzoek in Nederland wordt uitgevoerd in vier regio's door vrijwillige ringers van VRS Menork in Friesland, VNV Noordwijk, Natuur- en Vogelwacht Culemborg en onze vereniging. Financiële ondersteuning is er van het Huib Kluijverfonds (NOU) en VNV Noordwijk. In 2019 zijn we als pilot van start gestart gegaan op het erf van de familie Ter Keurs uit Hertme en in 2020 is ook het erf van de familie Kleissen aangehaakt bij dit project. Naast de reguliere (wekelijkse) activiteiten om de nesten te volgen, wordt getracht op twee momenten in het jaar alle adulte vogels te vangen. Deze krijgen naast een metalen ring ook een tweekleurige ring om de andere poot. Daarmee ontstaat een populatie van unieke, gekleurringde vogels met een bekende biometrie, die over de jaren kan worden gevolgd. Bij aanvang van het broedseizoen worden vogels in een zo vroeg mogelijk stadium aan partner en nest gekoppeld. Dat wordt gedaan door fotografiesessies, waardoor het resultaat verifieerbaar is. De fotografie-sessies vinden plaats zodra er jongen in de nesten worden gevoerd. »

» *DNA*

In eerdere jaren hebben we gezien dat partnerruil voorkomt bij de boerenzwaluw. Uit de literatuur is bekend dat buitenechtelijke paringen ook kunnen voorkomen bij boerenzwaluwen. Om hierover binnen ons project meer informatie te verkrijgen willen we ook graag dit aspect meenemen in het onderzoek. In 2023 hebben we hiervoor bij de locatie Kleissen van de broedparen en hun nestjongen DNA afgenomen middels twee kleine buikveertjes die we daarvoor mochten afnemen. Ook op de andere plekken in Nederland werd dit op dezelfde wijze gedaan. Met de verwantschapsanalyses hopen we inzicht te krijgen in hoeverre buitenechtelijke paringen de broedsuccesresultaten van de door ons gevolgde gekleurringde individuen significant beïnvloeden. Inmiddels is er in het gerenommeerde tijdschrift Limosa, uitgegeven door NOU (Ned. Ornithologische Unie) en SOVON een eerste artikel over ons gezamenlijk project verschenen.

Resultaat erf Kleissen

Het duurde tot 12 april voor de eerste zwaluw hier werd gezien wat zich zou uitbreiden tot 12 broedvogels waaronder acht met een kleurring. Ook in 2023 hebben Johan en Truus Kleissen zeer actief bijgedragen aan het onderzoek tijdens de vangsessies en nestbezoeken voor het ringen van de jongen. Daarnaast wist Truus met het maken van foto's de broedparen aan elkaar en de nesten te koppelen. In het hier voorafgaande broedseizoen 2022 werden op deze locatie 19 broedvogels aangetroffen. Acht hiervan keerden in 2023 weer terug waaronder het vijfjarige mannetje dat in 2018 was geringd als broedvogel. Op de eerste vangsessie hebben we alle 12 broedvogels kunnen vangen en de ongeringden voorzien van een metalen ring en unieke kleurring. Alle 6 broedparen konden door fotografie aan de nesten worden gekoppeld.

Nesttrouw en partnertrouw

Onder de vroegste aankomers op het erf was ook het mannetje met kleurring paars en vrouwtje met de kleurring lichtblauw-zwart. Beiden waren in 2022 ook al een koppel en al snel werd door beiden nest 17 geclaimd waarin 5 jongen werden grootgebracht. De nestkeuze was niet geheel toevallig want in hetzelfde nest bracht dit paar ook in 2022 het eerste broedsel groot. En ook net als in 2022 werd het tweede broedsel gestart in nest 22. De overige teruggekeerde broedvogels maakten in sommige gevallen wel gebruik van hetzelfde nest als het jaar ervoor maar kozen een andere partner.

Over leven

Het vrouwtje van nest 42 met kleurring zalm-wit werd met het ringen van de jongen op 16 juli vers dood gevonden in de broedruimte. Het was daarom nog spannend hoe dat zou aflopen met de jongen van toen 14 dagen oud. Met het maken van foto's was al snel duidelijk dat het mannetje met kleurring blauw-oranje-blauw ondanks het verlies van zijn partner onvermoeibaar is doorgegaan met het voeren van de jongen. Hierdoor vlogen alle vijf jongen uit waarna het mannetje de jongen nog een tijdje zal hebben bijgevoerd. Hij is echter na het uitvliegen niet meer aangetroffen en zal het erf hebben verlaten.

Slechte afloop

Een slechte afloop echter betrof het broedsel in nest 22 met vrouw lichtblauw-zwart. Al vanaf ongeveer half juli werd het vrouwtje gemist bij het voeren van de jongen en ook bij de tweede vangsessie op 27 juli werd het vrouwtje niet aangetroffen. Bij het ringen van de jongen bleek het gewicht van de jongen te laag en was het wel duidelijk dat mannetje paars in zijn eentje het broedsel niet kon voeden. De jongen werden later dan ook dood aangetroffen.

In 2023 vlogen van de eerste broedsels veel nesten met vijf jongen uit.

Uitgevlogen jong op het erf van Vennegoor

Resultaat erf Ter Keurs

Door de impact van een kerkuil verliep het broedseizoen 2021 ronduit dramatisch met als gevolg een halvering van het aantal broedparen in 2022. Het was dan ook spannend hoeveel broedvogels er in het nieuwe broedseizoen 2023 zouden gaan nestelen op het erf van Ter Keurs. De eerste boerenzwaluw arriveerde op 15 april op het erf van Ter Keurs. Daarna was er al snel aankomst van meerdere zwaluwen waaronder één met kleurring zwart-geel. Dit mannetje was als broedvogel geringd in 2019. Maar het was al snel duidelijk dat veel zwaluwen ongeringd, dus nieuwe broedvogels waren op deze locatie. Eind april waren er behalve een meerderheid van ongeringde zwaluwen ook een vijftal zwaluwen met een kleurring. Hieronder ook man lichtblauw-wit, geringd in 2019 en het in 2022 geringde vrouwtje zwart-geel-zwart die samen na een eerste verkenning een broedsel startten in nest 30.

Ontbrekende mannen

Op de eerste vangdag op 12 juni werden 19 potentiële broedvogels gevangen waarbij op het moment van vangen negen paartjes, dus 18 broedvogels actief waren met inmiddels kleine jongen. Van deze 18 broedvogels werden er 16 gevangen, negen vrouwen en zeven mannen. Hieronder drie terugmeldingen van twee vrouwen en een man. De ongeringde vogels werden voorzien van een metalen ring en unieke kleurring. De twee ontbrekende mannen van de actieve nesten bleven die ochtend buiten en lieten zich niet vangen.

Desondanks is het later middels fotografie gelukt om beide mannen te identificeren en ze aan de nestpartner en het nest te koppelen. Bij het uitlezen van de nestfoto's bleek dat beide mannen in 2019 als broedvogel waren voorzien van een kleurring.

Partner wisseling

Verder werden nog drie mannetjes gevangen die wel in de broedruimte aanwezig waren maar (nog) niet actief waren betrokken bij de nesten. Deze mannen waren nieuw en nog niet geringd.
Uiteraard kregen deze vogels een ring aangelegd en bovendien voorzien van een kleurring. Waarschijnlijk zijn deze mannen pas laat in het broedseizoen aangekomen op het moment dat alle vrouwtjes al een partner hadden. Voor deze mannetjes was het dan ook wachten op kansen bij het tweede broedsel. Dit resulteerde in een stoelendans bij de vervolglegsels. Zo wisselden twee vrouwtjes hun eerste partner in voor één van deze vrijgezellen. Een derde vrouwtje wisselde vervolgens haar eerste partner in voor één van de verdrongen mannen. Van het derde mannetje is vervolgens gedurende het hele broedseizoen geen nestactiviteit vastgesteld. Tevens werd bij de tweede vangsessie op 9 augustus een nieuwe man gevangen die zich echter later niet meer heeft laten zien.

Johan Drop

Natuurfotografie binnen

Binnen onze Vereniging zijn maandelijks acht natuurfotografen actief om met hun lenzen zoveel mogelijk schoonheid, complexiteit en kwetsbaarheid van de natuur aan anderen te laten zien. Dat vereist veel geduld, passie en overgave, maar de beloning is er naar. Wat te denken van mooie beelden, interessante ervaringen, leuke en nieuwe ontdekkingen, kennisverrijking etc. Voor het delen van onze natuurbeelden ontvangen we veel waardering uit den lande en soms ver daarbuiten.

Rob Zonder

Dat laatste valt af te leiden uit het grote aantal volgers op ons facebookaccount. Hier plaatsen we, net als op onze site, elke maand tientallen natuurfoto's. Wij doen dit vooral om de belangstelling voor de natuur levend te houden en niet in de laatste plaats aan te wakkeren. Liefde voor de natuur en biodiversiteit dragen in onze optiek in positieve zin bij aan onze gezondheid, ons welzijn en onze kwaliteit van leven.

Het "fotografengilde" bestaat ten tijde uit Rinus Baaijens, Gerard Benerink, Johan Drop, Laurents ten Voorde, Jaimey Wilbers en Fons, Leo en Wim Wijering. Zij zorgen er maandelijks voor dat hun bijzondere natuuropnames kunnen worden bekeken door eenieder, die zich op de een of andere wijze met de natuur verbonden voelt. Het fotomateriaal wordt ook gebruikt voor presentaties en overige voorlichtingsdoeleinden.

Sinds enige tijd beschikken we als vereniging over een degelijke tweepersoons fotografiehut. Veel dank zijn we hiervoor verschuldigd aan onze houtwerkhobbyisten, die met het maken ervan op onze locatie in Albergen erg druk zijn geweest.

De natuurfoto's van onze fotografen zijn zeer divers. Te denken valt aan het vereeuwigen van vogels, dag- en nachtvlinders, juffers en libellen, allerlei overige insecten, amfibieën en reptielen, zoogdieren, flora, paddenstoelen, mossen en korstmossen, landschapsbeelden etc. Voor ieder wat wils derhalve. Het delen van de natuurfoto's gebeurt al vanaf november 2004. Volgend jaar bereiken we wat dat betreft een mijlpaal.
Het fotomateriaal is niet alleen op facebook te bekijken, maar uiteraard ook op onze eigen verenigingssite www.nvwgdegrutto.nl. De foto's zijn te zien en de tekst te lezen op en bij twee fotorubrieken, te weten: a. de maandelijks terugkerende natuurkalender (met toelichting bij de foto's) en b. de rubriek met overige recente foto's. Alhoewel niet goed meetbaar, bestaat de indruk dat er ook via onze site veel belangstelling is voor onze natuurfoto's. Je zou verwachten dat dat binnen onze vereniging ook zo is, maar gek genoeg is dat niet het geval. Met dit artikel hopen we daar enigszins verandering in aan te brengen.
Wij tonen u om die reden nu twee willekeurige foto's met toelichting uit de natuurkalender van maart en september. Degene, die onze website niet of nauwelijks bezoekt, krijgt hiermee hopelijk een idee hoe boeiend de natuur kan zijn, ook in de eigen omgeving.

Kievit

Onze vereniging telt nog meer fotografen zoals: Marcel Grunder en Rob Zonder die hun foto's op andere plekken zoals in dit jaarverslag met ons delen. Dank aan alle fotografen, ook diegenen die niet met naam genoemd worden, voor het beschikbaar stellen van hun foto's.

onze gelederen

A. Kievit – Maart 2023

Wie 10 tot 20 jaar geleden gezegd zou hebben dat het met onze meest algemene weidevogel, de Kievit (Vanellus vanellus), in een sneltreinvaart bergafwaarts zou gaan, zou indertijd voor een ras pessimist zijn uitgemaakt. En toch is dat wat er thans in het gehele land gaande is. Alle weidevogels hebben het momenteel gigantisch moeilijk. Oorzaken zijn er legio. Hopelijk kunnen die nog tijdig getackled worden. Nederland heeft wat dat betreft - Europees gezien - verantwoordelijkheid te dragen. Een kwart van de Europese kievitpopulatie broedt namelijk in ons land. Op de foto ziet u een kievitmannetje in de sneeuw, hoe vaak tref je dat!

B. Roodbruin netpluimpje – september 2023

We maken nu een overstapje van het vogelrijk naar het schimmelrijk. Op de foto ziet u (Stemonitis axifera), beter bekend als het Roodbruin Netpluimpje. Deze soort, die temidden van wasbekertjes kon worden gefotografeerd, groeit op rottend hout. Het is een slijmzwam of zo u wilt myxomyceet, die niet meer dan 20 uur nodig heeft om te groeien, te rijpen en sporen te verspreiden. Wanneer de vruchtlichamen bestaan uit melkwitte sporendoosjes, vormen ze een favoriete voedselbron voor bepaalde mantelslakken. Zoals u ziet, is deze slijmzwam heel bijzondere gevormd en houdt zich overeind op steeltjes. Op de foto lijkt het heel wat, maar de hoogte van dit organisme bedraagt (met de steel erbij) niet veel meer dan 6-18 mm. Het vastleggen van dit soort miniaturen vraagt veel van de fotograaf. Je wilt ze immers zo natuurgetrouw mogelijk vereeuwigen.

Tot slot:

Zoals u kunt lezen, kleeft er een educatief tintje aan de toelichtingstekst. Wij stellen ons op het standpunt dat een mens nooit te oud is om te leren. Mocht dat niet de drijfveer zijn om een kijkje te nemen, geniet dan gewoon iedere maand van het gebodene. Alvorens af te sluiten, hebben wij nog een wens, die we graag in vervulling zouden willen laten gaan. Er liggen nog heel veel foto's "op de plank", die we graag gerubriceerd in onze fototheek willen onderbrengen. Door tijdgebrek komen we hier jammer genoeg al geruime tijd niet meer aan toe. Bent u of kent u iemand, die dat wil en kan, die bovendien geïnteresseerd is in natuur, dan houden we ons ten zeerste aanbevolen. Wij kunnen u verzekeren dat uw natuurkennis daarmee met sprongen omhoog gaat.

Roodbruin netpluimpje

Patrijzenproject

In 2018 heeft de Provincie Overijssel geld beschikbaar gesteld voor soortenbescherming. Sinds de jaren zeventig is de patrijzenstand landelijk met ruim 95% afgenomen en ook binnen het werkgebied van NVWG De Grutto is dat niet veel anders. Om de patrijs te ondersteunen heeft NVWG de Grutto in 2018 een subsidie aangevraagd bij de Provincie voor een patrijzenproject, hetgeen voor dat jaar ook is toegekend. Aanvankelijk alleen in de omgeving van Rossum en vanaf 2019 is het project ook uitgerold in omgeving Fleringen. Eind 2018 konden we met een toegekende nieuwe subsidieaanvraag er zes jaar bij aan knopen waarbij het jaar 2023 het zesde jaar is geweest van het patrijzen project rondom Rossum en Fleringen.

Werkwijze

Vooraf aan de subsidieaanvraag zijn in samenwerking met de plaatselijke W.B.E. verschillende grondeigenaren benaderd voor projectdeelname middels het inzaaien van akkerranden en overhoekjes met een kruidenrijk patrijzenmengsel. De deelnemers krijgen het zaaizaad vergoed en tevens een vergoeding voor het inzaaien en de beschikbaar gestelde oppervlakte land. Het ingezaaide graan en kruidenmengsel blijft staan tot het volgende voorjaar en zorgt in de winter voor dekking en voedsel. Wanneer de nieuw ingezaaide stukken later weer in bloei staan trekt dat insecten aan, waarmee de kuikens, die de eerste weken van insecten moeten leven, zich kunnen voeden. Jaarlijks is op deze manier gezamenlijk 20.000 m2 landbouwgrond ingezaaid voor de patrijs.

Resultaten afgelopen zes jaren

We hadden hier graag een toename gemeld van het aantal patrijzen in de projectgebieden. Maar zes jaar zijn te kort om daar met zekerheid iets over te melden. In de beginjaren leek zich inderdaad een toename af te tekenen van het aantal gemelde patrijzen in het gebied, terwijl het de laatste twee seizoenen juist iets minder was. Wel is tegen de trend in, de patrijzenpopulatie met jaarlijkse fluctuaties, nagenoeg stabiel gebleven. Fluctuaties zijn bij stabiele populaties een natuurlijk gegeven en zes jaar is maar een relatief korte periode. Bovendien is het heel positief dat veel andere soorten meeliften op het project.

Ingezaaide akkerranden ter bescherming van patrijzen

Resultaten 2023

Rossum

Het patrijzenproject in Rossum is uitgerold in het gebied dat ligt aan de beide zijden van de Haarstraat tussen Rossum en Weerselo tot aan de Middensloot. Het project wordt uitgevoerd door NVWG de Grutto in samenwerking met de WBE Rossum. Er liepen dit voorjaar negen paartjes rond in het gebied van 400 ha. Er werd ook weer flink gevochten tussen de paartjes voor een goede broedplek. Er zijn dit jaar ongeveer acht stroken ingezaaid met een gezamenlijke oppervlakte van 0,75 ha. Er is weer voor een kruidenrijk graanmengsel gekozen met kruiden en graan. De kruiden stonden dit jaar weer mooi in bloei. In de nazomer liepen er vijf kluchten patrijzen rond van gezamenlijk 33 stuks. Ook in de naaste omgeving van het projectgebied zijn in de nazomer nog drie kluchten patrijzen geteld van gezamenlijk 21 stuks. Als ze de winter goed doorkomen, kunnen er volgend voorjaar weer een flink aantal paartjes gevormd worden.

Fleringen

Het patrijzenproject in Fleringen is een samenwerking tussen leden van De Grutto met leden van jachtcombinatie Herinckhave en combinatie Beukerink. Het zaaigoed was grotendeels hetzelfde als wat we ook hebben gebruikt in 2022. Verdeeld over drie gebieden rondom Fleringen is er bij tien deelnemers totaal 0,85 ha aan bloemenranden ingezaaid langs akkerranden of in overhoekjes. De opkomst van het zaaigoed was wisselend waarbij op de percelen waar we al vroeg konden inzaaien de opkomst goed was. Door het natte voorjaar kwam echter de landbewerking van de maislanden pas laat in het voorjaar opgang waardoor het inzaaien pas eind mei kon worden uitgevoerd. Door de droogte in mei en de hitte in juni heeft het kruidenmengsel zich in deze percelen slecht ontwikkeld en is voor een deel overwoekerd door melde.

Het aantal patrijzenkoppels in het voorjaar lijkt zich in de verschillende gebieden te hebben gehandhaafd en was met negen koppels gelijk aan het voorjaar van 2022. Met een broedduur van zo'n 25 dagen, worden de eerste patrijzenkuikens verwacht vanaf de eerste week juni. Maar het eerste koppel veldhoenders met kuikens van een paar dagen oud werd al gezien op 27 mei waarbij liefst 13 piepkuikens werden geteld. De kuikens zijn nestvlieders en verlaten direct na uitkomst het nest om op zoek te gaan naar insecten waarbij ze zo'n 2.000 insecten per dag eten. Mooi om te zien was dat in het najaar in hetzelfde gebied twee paartjes patrijzen werden gezien met respectievelijk negen en vijf volwassen jongen. Niet alle broedsels waren succesvol. De zoektocht met een drone naar het legsel kon niet voorkomen dat minimaal één broedsel is uitgemaaid. Uit een tweede gebied werd ook een koppel met elf patrijzen geteld. Uit het derde gebied zijn vooralsnog geen meldingen geweest van koppeltjes patrijzen met jongen. Weersomstandigheden spelen een rol bij het groot worden van jonge patrijzenkuikens. Het is de vraag hoe een snikhete junimaand met daaropvolgend een koele en zeer natte juli hierop invloed heeft gehad.

Euro birdwatch 2023

Op zaterdag 30 september vond weer de Euro Birdwatch plaats, op initiatief van BirdLife International. Ruim 15.000 vogelaars in maar liefst 34 landen hebben vogels geteld, trekvogels op weg naar zuidelijke gebieden. In Nederland gecoördineerd door Vogelbescherming Nederland in samenwerking met Trektellen.nl. Het doel is om wereldwijd aandacht te vragen voor vogels en hun leefomgeving.
Onze vereniging had de telpost weer op de kijkheuvel in de buurt van de Sterrenwacht in Lattrop. Deze dag deden er zes tellers mee van onze vereniging, te weten: Jan Nijmeijer, Johan Drop, Henk Schepers, Jan Peddemors, Marcel Grunder en Wim Wijering. Ook een 3-tal bezoekers heeft nog een poosje meegeteld. We zijn gestart om 07.00 uur en hebben doorgeteld tot 14.00 uur.
De temperatuur bedroeg op het aanvangstijdstip 12° C (met een mooie zonsopkomst) en liep aan het eind van de telling op tot 20° C. Het was lange tijd onbewolkt en er was nauwelijks wind, waardoor veel trekkers waarschijnlijk hoog overvlogen. In de loop van de dag kwamen er meer wolken opzetten. Van roofvogeltrek was tijdens de telling maar weinig sprake.

Onze vogel top 10:

1. Spreeuw	295	6. Houtduif	69
2. Vink	243	7. Koolmees	31
3. Kauw	172	8. Merel	30
4. Pimpelmees	152	9. Zwarte Kraai	29
5. Tjiftjaf	83	10. Boerenzwaluw - Wilde eend	25

Uiteindelijk telden we 1285 vogels, verdeeld over 52 soorten.
Onderstaande onze totaallijst tijdens Euro Birdwatch.

No.	Vogelsoort	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Totaal
1	Aalscholver		1	1	5	1		1	9
2	Blauwe Reiger	1	3	2		1		2	9
3	Boerenzwaluw		12	5		7	1		25
4	Boomklever			2			2	1	5
5	Boomkruiper					1			1
6	Brandgans				1				1
7	Bruine kiekendief					1			1
8	Buizerd	1	1	2		2	3	4	13
9	Dodaars						1		1
10	Ekster	1		1		1			3
11	Fitis		1	1					2
12	Gaai	2	2	1	2	6	4	4	21
13	Geelgors					1			1

14	Grauwe gans	9		1					10
15	Groene specht			2	1				3
16	Groenling		2			3			5
17	Grote bonte specht		1	1		1		1	4
18	Grote lijster				1				1
19	Grote zilverreiger	1							1
20	Heggenmus	2	2	3	1	2			10
21	Holenduif	3	10	7			2	1	23
22	Houtduif	25	6	16	5		9	8	69
23	IJsvogel			1		3			4
24	Kauw	22	3	37				110	172
25	Kievit		7	9			2		18
26	Kleine bonte specht						1		1
27	Kneu	3			1				4
28	Knobbelzwaan		6						6
29	Koolmees	6	14	2	1	8			31
30	Matkop					1			1
31	Meerkoet	3							3
32	Merel	5	7	8	4	5	1		30
33	Pimpelmees	18	35	33	15	15	11	25	152
34	Roodborst	4	3	3		7	1		18
35	Roodborsttapuit						2		2
36	Soepeend							2	2
37	Sperwer				1		2		3
38	Spreeuw	46	12	59	5	1	130	42	295
39	Staartmees	5					2		7
40	Steenuil	1							1
41	Tjiftjaf	8	31	25	4	6	4	5	83
42	Torenvalk				1		1	1	3
43	Vink	114	86	17	13	6	2	5	243
44	Vuurgoudhaan	1							1
45	Waterhoen	3		1		2			6
46	Watersnip					2			2
47	Wilde eend	18	3		1			3	25
48	Winterkoning	1		3		3			7
49	Witte kwikstaart		1						1
50	Zanglijster	3	2	3					8
51	Zwarte kraai	16	2	10				1	29
52	Zwarte specht					1			1
53	Zwartkop		7	2					9

Ervenproject

Als natuur- en vogelwerkgroep vinden wij het belangrijk dat er meer aandacht is voor natuur op het boerenerf. Wij willen graag onze leden en donateurs stimuleren om met hun eigen erf aan de slag te gaan. Agrariërs en burgers. Bloeiende en besdragende struiken, vruchtdragende bomen, bijen-en vlinderplanten aanplanten en een pakket aan natuurmaatregelen dat zorgt voor meer vogels, zoogdieren en insecten op het boerenerf.

Provincie Overijssel

In het kader van het Verbeteren van de condities voor Aandachtsoorten stelt de Provincie Overijssel subsidie beschikbaar middels de aanplant van groen op erven. Hiermee wil de Provincie Overijssel bewoners van het buitengebied stimuleren om met vergroening van het erf de biodiversiteit en daarmee de leefomstandigheden voor erfvogels te verbeteren. De maatregelen bestaan uit het planten van nieuwe bomen, heggen, hagen, kruidenrijke randen en eventuele aanleg van erfwateren. Soorten erfvogels die hiervan kunnen profiteren zijn o.a. de kerkuil en de steenuil, maar ook de ringmus, grauwe vliegenvanger en huiszwaluw en boerenzwaluw.

Start Ervenproject

In het najaar van 2021 heeft onze vereniging op initiatief en gecoördineerd door Anne Bonvanie-Lenferink middels een erven-projectplan met succes subsidie aangevraagd bij de provincie Overijssel. Na de goedkeuring hiervan in december 2022 konden de tien deelnemers enthousiast aan de slag met de inrichting van hun erf. Met de aanplant van tal van bloeiende en besdragende struiken, solitaire bomen, heggen en fruitbomen werd niet alleen de biodiversiteit verbeterd, maar werd ook het erf verfraaid.

Tweede aanvraag

Al tijdens de afhandeling van het eerste ervenproject bleek al dat er onder onze leden en donateurs belangstelling was voor deelname aan een eventuele tweede ronde van het project. Eind december 2022 hebben we onze leden en donateurs de mogelijkheid geboden om deel te nemen aan een nieuw Ervenproject in 2023. Uit de aanmeldingen werden twintig erven geselecteerd die leken te voldoen aan de gestelde voorwaarden en daarmee kansrijk waren bij een tweede subsidieaanvraag. Met opnieuw Anne Bonvanie-Lenferink als coördinator werden in samenwerking met N+L Landschapsontwerp, de landschapsplannen voor deze erven ontwikkeld en werd de subsidieaanvraag in juli jl. naar de provincie gestuurd. Na enkele aanpassingen in de oorspronkelijke aanvraag, ontvingen wij medio december 2023 een goedkeurende beschikking voor negentien van de aangevraagde erven. De aanvraag voor één erf werd helaas afgekeurd, omdat deze niet bleek te voldoen aan de subsidievoorwaarden.

Subsidie

De deelnemende erven krijgen met de subsidietoekenning een bijdrage in de kosten voor aanplant en aanleg van maximaal 80%. In totaal is de investering circa 95.000 euro, waarvan 76.000 betaald wordt met subsidie vanuit de provincie. Het resterende bedrag wordt betaald door de eigenaren. Overeenkomstig de subsidievoorwaarden geven de eigenaren gedurende zes jaar de vogelstand op hun eigen erf door aan de provincie. De Grutto helpt, indien gewenst, met de tellingen en plaatst waar nodig op de deelnemende erven nestkasten om voor zoveel mogelijk vogels een goede leefomgeving te creëren.

Natuur dichter bij huis.

Met het tweede Ervenproject worden bijna 300 (fruit)bomen aangeplant en meer dan 1.000 meter heg, bijna 13.000 m2 houtsingel en ruim 5.000 m2 vogelbos geplant. Met daarbij ook de aanleg van ruim 9.000 m2 kruidenrijke randen, zullen deze maatregelen zeker bijdragen aan verbetering van de biodiversiteit en leiden tot meer vogels, kleine zoogdieren en insecten op het erf. Daarmee wordt de natuur dichter bij huis gehaald.

Grauwe vliegenvanger

Voorbeeld ervenplan

A: Aanplant t.b.v. houtsingel. 2-3 jarige struikvormers aanplant met lijsterbes, hazelaar, vuilboom, gelderse roos en meidoorn. Totaal 112 stuks
B: Aan te planten walnoot.
C: Aan te planten zomerlinden. 7 bomen.
D: Aan te brengen struweelhaag met meidoorn, hazelaar, beuk, haagbeuk, veldesdoorn, hulst en hondsroos. Totale aanplant 252 stuks.
E: Aanbrengen kruidenrijke rand
F: Aanplanten solitaire bomen: beuk. 3 bomen.
G: Aan te planten zomerlinde.
H: Aan te planten hoogstamfruitbomen appel, peer

Enthousiaste reactie van een deelnemer aan het ervenproject.

In de nieuw aangelegde boomgaard hadden we een mengsel gezaaid vol met bloemen voor insecten, er zaten echter de hele zomer ook veel vogels in, vooral mussen, ze zochten er beschutting en vingen er insecten. In de nazomer aten ze de zaden.
In deze periode jaagt de torenvalk er op muizen, die er dankzij de ruigte, volop aanwezig zijn.

provincie Overijssel

Daarom bestaat de grutto

Zou het erg zijn lieve mensen
Als het groen dood zou gaan
Er geen ruimte voor wilde dieren
in Twente zou bestaan
Zou 't erg zijn als ons
handl'n de natuur ondermijnd
Zou 't erg zijn
als het ijs zo
voor altijd verdwijnt

—

Zou 't erg zijn als de kind'ren
niet meer kennen de natuur
Het onmogel'k wordt te adem'n
de lucht o zo puur
Zou 't erg zijn
als de stilte niet meer
is in ons gehoor
Zou 't erg zijn
als't water haar
zuivere kracht verloor

Daarom bestaat de Grutto
Waar we geven om natuur
Niet voor een moment
het leeft in ons elk uur

—

Zou het erg zijn lieve mensen
Als er hard wordt gemaaid
Met zware machine's
er leed wordt gezaaid
Zou 't erg zijn lieve mensen
als er met gif wordt gesproeid
Zou 't erg zijn lieve mensen
als de bloem niet meer bloeit

—

Zou het erg zijn lieve mensen
Als ons Schier ooit verdwijnt
door het wassende water
en de zee die maar stijgt
Zou het erg zijn lieve mensen
als de kennis van Johan
Zomaar verdwijnt
Zonder opvolging daarvan

Daarom bestaat de Grutto
Waar we geven om natuur
Niet voor een moment
het leeft in ons elk uur

—

Zou het erg zijn lieve mensen
Als de puurheid van Jan
niet mee wordt genomen
in't Twents natura plan.
Zou het erg zijn als de kennis
van Wim en ook Marian
Niet gedeeld wordt,
met de kinder'n,
elke vrouw en alle-man.

Daarom bestaat de Grutto
Waar we geven om natuur
Niet voor een moment
het leeft in ons elk uur

Tekst: Bianca Franceschina

Bovenstaand lied dat werd gezongen op de feestavond van 16 maart 2023 op de melodie van: 'Zou het erg zijn lieve opa - Mieke en vader abraham'

Colofon

Bestuur			
Voorzitter	Jan Nijmeijer	06.10491479	jan.nijmeijer47@gmail.com
Penningmeester	Henk Schepers	0541-661255	hamschepers@hotmail.com
Secretariaat	Marianne oude Tijdhof	0541-517512	secretariaat@nvwgdegrutto.nl
Algemeen lid	Bianca Franceschina	06.53981479	b.franceschina@gmail.com
Algemeen lid	Annemarie Lutke Veldhuis	06.12076630	pajm.lutkeveldhuis@worldonline.nl
Bankgegevens	RABOBANK - Ibannummer: NL93 RABO 0144 7013 32		

Coördinatoren weidevogels			
Algemeen	Wim Laverman	06.53119514	wimlaverman@hotmail.com
Rossum	Johan Groote Punt	0541-625689	johangrootepunt@gmail.com
Deurningen	Jan Koekoek	06.42948046	jan.koekoek8@gmail.com
Fleringen	Johan Drop	06.10348765	johandrop@outlook.com
Saasveld	Jos Schabbink	074-3494690	janenmarietjeschabbink@gmail.com
Agelo	Jan Nijmeijer	06.10491479	jan.nijmeijer47@gmail.com
Weerselo	Henk Schepers	0541-661255	hamschepers@hotmail.com

Coördinatoren weidevogels			
Roofvogels en uilen	Johan Drop	06.10348765	johandrop@outlook.com
Huiszwaluwproject	Herman Braakhuis	06.57320082	Braakhuis.h@gmail.com
Boerenzwaluw	Johan Drop	06.10348765	johandrop@outlook.com
Jeugdeducatie project	Wim Wijering	06.46202123	wimwijering@hotmail.com
Ringwerkzaamheden	Johan Drop	06.10348765	johandrop@outlook.com

Algemeen			
Website	http://www.nvwgdegrutto.nl		webmaster@nvwgdegrutto.nl
Webmaster	Laurents ten Voorde	06.51461193	webmaster@nvwgdegrutto.nl
Website inhoudelijk	Wim Wijering	06.46202123	wimwijering@hotmail.com
Jaarprogramma	Jan Nijmeijer	06.10491479	jan.nijmeijer47@gmail.com
Nestkasten uilen / torenvalk	Johan Drop	06.10348765	johandrop@outlook.com
Nestkasten zangvogels	Bianca Franceschina	06.53981479	b.franceschina@gmail.com
Nestkasten afhalen	Bianca Franceschina	06.53981479	b.franceschina@gmail.com
Kunstnesten huiszwaluw	Johan Drop	06.10348765	johandrop@outlook.com
Leden en donateurs	Leonard Rouhof	06.10358694	leonard.rouhof@ziggo.nl
Landschapsonderhoud	Johan Drop	06.10348765	johandrop@outlook.com

Jaarverslag			
Coordinatie	Bianca Franceschina	06.53981479	b.franceschina@gmail.com
Eind redactie	Marianne Oude Tijdhof	0541-517512	secretariaat@nvwgdegrutto.nl
Lay-out	Bianca Franceschina	06.53981479	b.franceschina@gmail.com
Uitvoering + druk	Drukkerij Twente Print	0546 622 747	https://twenteprint.nl/

Kom erbij!

Al lezend en bladerend door dit jubileum jaarverslag, zie je wellicht het werk dat de mensen van onze vereniging verzetten. De gezamenlijke passie voor de natuur is daarbij onze drijfveer. We zijn blij met alle hulp die er geboden wordt. Deel je passie met ons. Lekker bezig zijn in- en voor de natuur geeft voldoening! Dus aarzel niet. Neem contact met ons op via het volgende e-mail adres: b.franceschina@gmail.com

Lid of Donateur worden?
Meld je aan via de link
www.nvwgdegrutto.nl